SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 17. decembra 2009 *

V zadevi T-58/01,

Solvay SA, s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopajo L. Simont, P.-A. Foriers, G. Block, F. Louis in A. Vallery, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata P. Oliver in J. Currall, zastopnika, skupaj z N. Coutrelis, odvetnico,

tožena stranka,

primarno zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2003/5/ES z dne 13. decembra 2000 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] (Zadeva COMP/

* Jezik postopka: francoščina.

33.133 – B: Natrijev karbonat – Solvay, CFK) (UL 2003, L 10, str. 1) in podredno zaradi predloga za razveljavitev ali znižanje globe, naložene tožeči stranki,

SPLOŠNO SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi A. W. H. Meij, predsednik, V. Vadapalas (poročevalec) in A. Dittrich, sodnika,

sodna tajnica: K. Pocheć, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. in 27. junija 2008

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Tožeča stranka, Solvay SA, je družba belgijskega prava, dejavna v sektorjih farmacije, kemije, plastike in predelave. Med drugim proizvaja natrijev karbonat.

2 Natrijev karbonat je v naravi prisoten v obliki minerala trona (naravna soda) ali pa je pridobljen s kemijskim postopkom (sintetična soda). Naravna soda se pridobiva z drobljenjem, prečiščevanjem in kalcinacijo minerala trona. Sintetična soda nastane pri reakciji navadne soli in apnenca s postopkom „amoniak-soda“, ki sta ga brata Solvay razvila leta 1863.

3 Tožeča stranka je bila v času dejanskega stanja tega spora v sektorju natrijevega karbonata prisotna s prodajnimi enotami s sedeži v devetih evropskih državah, in sicer v Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Španiji, Franciji, Italiji, na Nizozemskem, Portugalskem in v Švici. Imela je tudi proizvodne enote v Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Španiji, Franciji, Italiji in na Portugalskem. Leta 1988 je med drugim obvladovala 52,5 % nemškega trga.

4 Poleg tožeče stranke so bile proizvajalke v Skupnosti v obdobju med letoma 1987 in 1989 še družbe Imperial Chemical Industries (v nadaljevanju: ICI), Rhône-Poulenc, AKZO, Matthes & Weber in družba Chemische Fabrik Kalk (v nadaljevanju: CFK), hčerinska družba podjetja Kali & Salz, ki je bilo del skupine BASF. Njihova letna proizvodna zmogljivost je znašala: 580.000 ton Rhône-Poulenc, 435.000 ton AKZO, 320.000 ton Matthes & Weber in približno 260.000 ton CFK.

5 Komisija Evropskih skupnosti je aprila 1989 na podlagi člena 14(3) Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o uporabi členov [81 ES] in [82 ES] (UL 1962, 13, str. 204), v različici, ki je veljala ob nastanku dejanskega stanja, izvedla preverjanja pri različnih proizvajalcih natrijevega karbonata v Skupnosti. V prostorih zadevnih družb je zasegla različne dokumente.

6 Komisija je 19. februarja 1990 zoper tožečo stranko ter družbi ICI in CFK po uradni dolžnosti sprožila postopek na podlagi člena 3(1) Uredbe št. 17.

7 Komisija je 13. marca 1990 tožeči stranki ter družbama ICI in CFK poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Vsaka od družb je prejela samo del ali dele obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, povezane s kršitvami, ki so jo zadevale, skupaj s priloženimi zadevnimi obremenilnimi dokazi.

8 Komisija je za vse kršitve iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah sestavila en sam spis.

9 Komisija je v zvezi z obravnavano zadevo pod naslovom III, „Sporazum med družbama Solvay in CFK“, obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ugotovila, da je tožeča stranka z družbo CFK sodelovala pri sporazumu in/ali usklajenem ravnanju, ki je v nasprotju s členom 81 ES.

10 Tožeča stranka je 28. maja 1990 predložila pisna stališča v odgovor na očitke, ki jih je navedla Komisija.

11 Komisija je 19. decembra 1990 sprejela Odločbo 91/298/EGS v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (IV/33.133 – B: Natrijev karbonat – Solvay, CFK) (UL 1991, L 152, str. 16). V tej odločbi, vročeni z dopisom z dne 1. marca 1991, je ugotovila, da sta „[tožeča stranka] in družba CFK kršili določbe člena [81 ES] s tem, da sta približno od leta 1987 [pa] do danes sodelovali pri sporazumu o delitvi trgov, s katerim je [tožeča stranka] družbi CFK jamčila minimalni obseg prodaje natrijevega karbonata v Nemčiji, izračunan na podlagi prodaje, ki jo je družba CFK dosegla v letu 1986, in se zavezala, da bo morebiten primanjkljaj družbe CFK izravnala z odkupom potrebnih količin, da bi njena prodaja dosegla zajamčeni minimum“. Tožeči stranki in družbi CFK je bila naložena globa v višini treh oziroma enega milijona ekujev.

12 Komisija je istega dne sprejela Odločbo 91/297/EGS v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (IV/33.133 – A: Natrijev karbonat – Solvay, ICI) (UL 1991, L 152, str. 1), v kateri je ugotovila, da sta „[tožeča stranka] in družba ICI kršili določbe člena [81 ES], s tem da sta od 1. januarja 1973 [pa] vsaj do sprožitve tega postopka sodelovali pri usklajenem ravnanju, s katerim sta svojo prodajo natrijevega karbonata v Skupnosti omejili na svoja notranja trga, in sicer [tožeča stranka] na zahodno kontinentalno Evropo, družba ICI pa na Združeno kraljestvo in Irsko“. Tožeči stranki in družbi ICI je bila naložena globa v višini sedmih milijonov ekujev.

13 Komisija je istega dne sprejela tudi Odločbo 91/299/EGS v zvezi s postopkom na podlagi člena [82 ES] (IV/33.133 – C: Natrijev karbonat – Solvay) (UL 1991, L 152, str. 21), v kateri je ugotovila, da je „[tožeča stranka] nekje od leta 1983 [pa] do danes kršila določbe člena [82 ES], in sicer z ravnanjem, s katerim je želela izključiti ali zelo močno omejiti konkurenco in ki je obsegalo […] sklepanje sporazumov s strankami, na podlagi katerih so se morale [pri njej] v nedoločenem ali pretirano dolgem obdobju oskrbovati z vsemi ali skoraj vsemi potrebnimi količinami sode, odobritev precejšnjih rabatov in drugih finančnih spodbud za mejno količino, ki je presegla osnovno pogodbeno količino stranke, tako da je zagotovila, da se je [pri njej] oskrbovala z vsemi ali skoraj vsemi potrebnimi količinami, [in] pogojevanje odobritve rabatov s privolitvijo stranke, da se bo [pri njej] oskrbovala z vsemi potrebnimi količinami“. Zaradi ugotovljene kršitve je bila tožeči stranki naložena globa v višini 20 milijonov ekujev.

14 Komisija je isti dan sprejela še Odločbo 91/300/EGS v zvezi s postopkom na podlagi člena [82 ES] (IV/33.133 – D: Natrijev karbonat – ICI) (UL 1991, L 152, str. 40), v kateri je ugotovila, da je „družba ICI nekje od leta 1983 [pa] do danes kršila določbe člena [82 ES], in sicer z ravnanjem, s katerim je želela izključiti ali zelo močno omejiti konkurenco in ki je obsegalo […] odobritev precejšnjih rabatov in drugih finančnih spodbud za mejno količino, tako da je zagotovila, da se bo stranka [pri] družbi ICI oskrbovala z vsemi ali skoraj vsemi potrebnimi količinami, zagotovitev privolitve strank, da se bodo [pri] družbi ICI oskrbovale z vsemi ali skoraj vsemi potrebnimi količinami ali pa nakupe pri konkurentih omejile na določeno količino [in], vsaj v enem primeru, pogojevanje dodelitve rabatov in drugih finančnih ugodnosti s privolitvijo

stranke, da se bo [pri] družbi ICI oskrbovala z vsemi potrebnimi količinami“. Družbi ICI je bila naložena globa v višini 10 milijonov ekujev.

15 Tožeča stranka je 2. maja 1991 pri Splošnemu sodišču vložila tožbo, s katero je predlagala razglasitev ničnosti Odločbe 91/298. Tožeča stranka je istega dne predlagala tudi razglasitev ničnosti odločb 91/297 in 91/299. Družba ICI je 14. maja 1991 predlagala razglasitev ničnosti odločb 91/297 in 91/300. Družba CFK ni vložila pravnega sredstva in je plačala globo v višini enega milijona ekujev, ki ji je bila naložena z Odločbo 91/298.

16 Splošno sodišče je s sodbo z dne 29. junija 1995 v zadevi Solvay proti Komisiji (T-31/91, Recueil, str. II-1821, v nadaljevanju: sodba Solvay II) Odločbo 91/298 razglasilo za nično v delu, ki se nanaša na tožečo stranko, z obrazložitvijo, da je bila navedena odločba overovljena po vročitvi, kar je pomenilo kršitev postopka v smislu člena 230 ES.

17 Splošno sodišče je istega dne razglasilo za nično tudi Odločbo 91/299 (sodba v zadevi Solvay proti Komisiji, T-32/91, Recueil, str. II-1825, v nadaljevanju: sodba Solvay III) in Odločbo 91/300 (sodba v zadevi ICI proti Komisiji, T-37/91, Recueil, str. II-1901, v nadaljevanju: sodba ICI II) zaradi nepravilne overovitve izpodbijanih odločb. Splošno sodišče je zaradi kršitve pravice do vpogleda v spis razglasilo za nično tudi Odločbo 91/297 (sodbi v zadevi Solvay proti Komisiji, T-30/91, Recueil, str. II-1775, v nadaljevanju: Solvay I, in v zadevi ICI proti Komisiji, T-36/91, Recueil, str. II-1847, v nadaljevanju: sodba ICI I) v delu, ki se nanaša na tožeči stranki v teh dveh zadevah.

18 Komisija je 30. avgusta 1995 v sodnem tajništvu Sodišča vložila pritožbe zoper zgoraj v točki 16 navedeno sodbo Solvay II ter zgoraj v točki 17 navedeni sodbi Solvay III in ICI II.

19 Sodišče je s sodbama z dne 6. aprila 2000 v zadevi Komisija proti ICI (C-286/95 P, Recueil, str. I-2341) in v združenih zadevah Komisija proti Solvay (C-287/95 P in C-288/95 P, Recueil, str. I-2391) zavrnilo pritožbe zoper zgoraj v točki 17 navedeno sodbo ICI II, zgoraj v točki 16 navedeno sodbo Solvay II in zgoraj v točki 17 navedeno sodbo Solvay III.

20 Neka tiskovna agencija je v torek 12. decembra 2000 objavila to sporočilo za javnost:

„Evropska komisija bo družbam iz kemijske industrije, med katerimi sta Solvay SA in Imperial Chemical Industries plc […], v sredo naložila globo zaradi kršitve konkurenčnega prava Evropske unije, je v torek sporočila tiskovna predstavnica.

Globe za domnevno zlorabo prevladujočega položaja na trgu natrijevega karbonata so bile naložene že pred desetimi leti, vendar jih je najvišje evropsko sodišče iz postopkovnih razlogov razveljavilo.

Komisija bo isto odločbo vnovič sprejela v sredo, vendar v pravilni obliki, je sporočila tiskovna predstavnica.

Vsebine odločbe družbe niso nikoli izpodbijale. Povedala je, da bo še enkrat sprejeta ista odločba.“

21 Komisija je 13. decembra 2000 sprejela Odločbo 2003/5/ES v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] (COMP/33.133 – B: Natrijev karbonat – Solvay, CFK) (UL 2003, L 10, str. 1, v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

22 Istega dne je Komisija sprejela tudi odločbi 2003/6/ES v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 [ES] (COMP/33.133 – C: Natrijev karbonat – Solvay) (UL 2003, L 10, str. 10) in 2003/7/ES v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 [ES] (COMP/33.133 – D: Natrijev karbonat – ICI) (UL 2003, L 10, str. 33).

23 Izpodbijana odločba vsebuje ta izrek:

„Člen 1

Družba Solvay […] je kršila določbe člena [81 ES] s tem, da je nekje od leta 1987 pa vsaj do konca leta 1990 sodelovala pri sporazumu o delitvi trgov, s katerim je družba Solvay družbi CFK jamčila minimalni obseg prodaje natrijevega karbonata v Nemčiji, izračunan na podlagi prodaje, ki jo je družba CFK dosegla v letu 1986, morebiten primanjkljaj družbe CFK pa izravnala z odkupom potrebnih količin, da bi njena prodaja dosegla zajamčeni minimum.

Člen 2

Družbi Solvay se zaradi kršitve iz člena 1 naloži globa v višini 3 milijonov EUR.

[…]“

24 Vsebina izpodbijane odločbe je praktično enaka vsebini Odločbe 91/298. Komisija je vnesla samo nekatere redakcijske spremembe in dodala nov del z naslovom „Postopka pred [Splošnim sodiščem] in Sodiščem“.

25 Komisija je v tem novem delu izpodbijane odločbe s sklicevanjem na sodbo Splošnega sodišča z dne 20. aprila 1999 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji (od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, str. II-931, v nadaljevanju: sodba Splošnega sodišča PVC II) menila, da ima „pravico, da brez sprožitve novega upravnega postopka ponovno sprejme odločbo, ki je bila zaradi povsem postopkovnih napak razglašena za nično“, in da ji „ni treba izvesti novega zaslišanja, če besedilo nove odločbe ne vsebuje drugih očitkov, kot so bili navedeni v prvi odločbi“ (točka 70 obrazložitve).

26 Komisija je v izpodbijani odločbi še navedla, da je treba zastaralni rok podaljšati za čas, ko je bila tožba zoper Odločbo 91/298 predmet postopka pred Splošnim sodiščem in Sodiščem, v skladu s členom 3 Uredbe Sveta (EGS) št. 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih in izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1) (točki 75 in 76 obrazložitve). Tako je Komisija ob upoštevanju okoliščin tega primera menila, da ima do septembra 2004 čas, da sprejme novo odločbo (točka 78 obrazložitve). Navedla je še, da pravica do obrambe ni kršena, če se nova odločba sprejme v razumnem roku (točka 70 obrazložitve).

27 Glede kršitve v pravem pomenu besede je Komisija v izpodbijani odločbi pojasnila, da sta tožeča stranka in družba CFK sklenili dogovor ali sporazum, v skladu s katerim je tožeča stranka družbi CFK jamčila minimalni letni obseg prodaje na nemškem trgu. Če bi prodaja družbe CFK v Nemčiji padla pod zajamčeni minimum, bi morala tožeča

stranka od družbe CFK „odkupiti primanjkljaj“ (točka 42 obrazložitve). Kot je navedla Komisija, je jamstvo družbi CFK najprej znašalo 179.000 ton, pri čemer je ta številka očitno temeljila na prodaji, ki jo je družba CFK v Nemčiji dosegla leta 1986, nato pa se je v letu 1989 na podlagi mehanizma izravnave za nazaj za leto 1988 zvišala na 190.000 ton (točke 43, 45 in 46 obrazložitve).

28 Komisija se je v izpodbijani odločbi sklicevala tudi na sestanek z dne 14. marca 1989, ki so se ga udeležili vodstveni predstavniki družbe CFK in njene matične družbe Kali & Salz na eni strani ter družbe Deutsche Solvay Werke (DSW), ki je hčerinska družba tožeče stranke, na drugi strani. Po mnenju Komisije veliko pove dejstvo, da o tem sestanku ni nobenega poročila ali uradnega zapisnika. Vendar je Komisija dodala, da je bila pri družbi DSW zasežena kratka na roke napisana zabeležka (točka 47 obrazložitve).

29 Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da je bil očitni namen tega sporazuma ustvariti razmere umetne stabilnosti trga in da je imela družba CFK v zameno za prehod na določanje cen, ki ga tožeča stranka ni štela za škodljivega, zagotovljen minimalni delež na nemškem trgu. Komisija je še dodala, da je tožeča stranka z odvzemom količine, ki je družba CFK ni mogla prodati, s trga preprečila, da bi se zaradi konkurence raven cen znižala. Na podlagi tega je sklepala, da so zadevni sporazumi, podobni „kartelom“, ki so se izvajali in imeli želeni učinek, že glede na značilnosti omejevali konkurenco v smislu člena 81(1) ES (točke od 55 do 58 obrazložitve).

30 Komisija je glede vpliva na trgovino med državami članicami v izpodbijani odločbi menila, da dejstvo, da se je minimalni zajamčeni obseg nanašal izključno na prodajo na nemškem trgu, ne pomeni nikakršne ovire za uporabo člena 81 ES. Po mnenju Komisije je bilo glede na ravnanja tožeče stranke v Bruslju jasno, da je bil ta sporazum del splošne politike nadzora nad trgom sode v Skupnosti in da namen sporazuma med tožečo stranko in družbo CFK ni bil samo bistveno zmanjšati konkurenco v Skupnosti, ampak tudi ohraniti togost strukture trga in njegovo razdelitev na podlagi nacionalnih meja.

Komisija je še menila, da bi se brez tega sporazuma količina, ki jo je tožeča stranka umaknila v skladu z jamstvom, zelo verjetno prodala na drugih trgih Skupnosti (točka 59 obrazložitve).

31 Komisija je v izpodbijani odločbi presodila, da sta tožeča stranka in družba CFK kršili člen 81 ES s tem, da sta „nekje od leta 1986 [pa] do konca leta 1990“ sodelovali pri tem sporazumu (točka 60 obrazložitve).

32 Glede glob, naloženih tožeči stranki in družbi CFK, je Komisija v izpodbijani odločbi pojasnila, da je bila kršitev „resna“, ker sporazumi o delitvi trgov že glede na svoje značilnosti zelo omejujejo konkurenco. Glede trajanja kršitve je Komisija pri izračunu zneska glob upoštevala, da je bil sporazum sklenjen enkrat leta 1987 (točki 62 in 63 obrazložitve).

33 Poleg tega iz izpodbijane odločbe izhaja, da je Komisija pri določitvi zneska globe upoštevala, da je imela tožeča stranka kot prva proizvajalka v Nemčiji in Skupnosti prevladujoč položaj na trgu (točka 64 obrazložitve). Komisija je še ugotovila, da je bila kršitev namerna in da sta se morali obe stranki dobro zavedati, da njun sporazum ni združljiv s pravom Skupnosti (točka 65 obrazložitve).

34 In nazadnje, Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da je tožeči stranki že večkrat naložila precejšnje globe zaradi tajnega dogovarjanja v kemijski industriji.

35 Komisija je 13. decembra 2000 objavila tudi sporočilo za javnost, v katerem je navedla, da bo sprejela odločbi, s katerima bo tožeči stranki in družbi ICI naložila enaki globi, kot sta jima bili prvotno naloženi v zadevah „natrijev karbonat“.

Postopek

36 Tožeča stranka je 12. marca 2001 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.

37 Zadeva je bila 8. maja 2001 dodeljena četrtemu senatu Splošnega sodišča in imenovan je bil sodnik poročevalec.

38 Tožeča stranka in Komisija sta po odobritvi Splošnega sodišča 6. in 23. decembra 2002 predložili stališča o posledicah, ki jih ima za obravnavano zadevo sodba Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, v nadaljevanju: sodba Sodišča PVC II).

39 Sodnik poročevalec je bil po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča 1. oktobra 2003 razporejen v prvi senat, zato je bila obravnavana zadeva 8. oktobra 2003 dodeljena temu senatu.

40 Splošno sodišče je 19. decembra 2003 Komisijo pozvalo k predložitvi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, njegovih prilog in podrobnega zaporednega seznama vseh dokumentov, ki sestavljajo spis. Na tem seznamu bi morali biti povzeti podatki

o avtorju, vrsti in vsebini vsakega dokumenta. Splošno sodišče je od Komisije še zahtevalo, naj navede, v katere od teh dokumentov je imela tožeča stranka vpogled med upravnih postopkom.

41 Komisija je 13. februarja 2004 predložila obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah s prilogami in zahtevan zaporedni seznam. Zaprosila je za podaljšanje roka za odgovor na zadnjo zahtevo Splošnega sodišča.

42 Komisija je v dopisu z dne 10. marca 2004 pojasnila, da je imela tožeča stranka med upravnim postopkom vpogled v dokumente, na katerih je temeljilo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in ki so mu bili priloženi. Sklicevala se je tudi na 65 „podspisov“, ki so sestavljali spis in od katerih jih je 22 prišlo s sedeža tožeče stranke ali ene od njenih hčerinskih družb (in sicer „podspisi“ št. od 2 do 14, od 24 do 27, od 50 do 52 in od 62 do 65 in del „podspisa“ št. 61). Po trditvah Komisije se je v postopku iz leta 1990 upoštevala obstoječa sodna praksa v zvezi s pravico do vpogleda v spis. Dodala je še, da po vnovičnem branju preiskovalnega spisa – celo s proučitvijo tega preiskovalnega spisa z vidika poznejše sodne prakse v zvezi s pravico do vpogleda v spis – na tej stopnji ni bilo dokazov, da so bile med upravnim postopkom kršene pravice do obrambe.

43 Komisija je z dopisom z dne 21. junija 2004 sodnemu tajništvu Splošnega sodišča poslala popravljen zaporedni seznam dokumentov iz upravnega spisa, ki je bil popolnejši od seznama, predloženega 13. februarja 2004. Enako kot v predhodnem seznamu je bilo v tem popravljenem zaporednem seznamu sklicevanje na 65 „podspisov“. Na njem je bilo tudi nekaj dokumentov, ki jih je v glavnem predložila družba Oberland Glas.

44 Splošno sodišče je z dopisom z dne 21. julija 2004 tožečo stranko pozvalo, naj izmed dokumentov s popravljenega zaporednega seznama navede tiste, ki ji med upravnim postopkom niso bili poslani in ki bi po njenem mnenju lahko vsebovali podatke, ki bi lahko koristili njeni obrambi.

45 Tožeča stranka je v dopisu z dne 29. septembra 2004 poudarila, da je popravljeni zaporedni seznam nepopoln in netočen. Navedla je tudi dokumente s popravljenega zaporednega seznama, ki bi po njenem mnenju koristili njeni obrambi in bi se z njimi rada seznanila. Po njenem mnenju bi lahko na podlagi teh dokumentov utemeljila vpliv zadevnega sporazuma na trgovino med državami članicami.

46 Sodnik poročevalec je bil po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča 13. septembra 2004 razporejen v četrti senat v novi sestavi, zato je bila obravnavana zadeva 7. oktobra 2004 dodeljena temu senatu.

47 Splošno sodišče je 17. decembra 2004 Komisijo pozvalo, naj v sodnem tajništvu predloži dokumente iz spisa, ki jih je tožeča stranka navedla v dopisu z dne 29. septembra 2004, in sicer v zaupni in nezaupni različici.

48 Komisija je z dopisom z dne 28. januarja 2005 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča predložila zaupno različico zahtevanih dokumentov iz spisa. Zaprosila je za dodaten rok za predložitev morebitne nezaupne različice, saj se je morala z zadevnimi podjetji posvetovati o njihovem interesu za ohranitev zaupnosti. Komisija je pojasnila tudi:

„Čeprav so na seznamu navedeni vsi spisi, ki jih je imela do tega dne, pa na njem ni vseh spisov, ki so bili pred Splošnim sodiščem omenjeni v prvi zadevi, povezani z natrijevim karbonatom. Nekaterih manjkajočih spisov kljub dolgotrajnemu iskanju ni bilo mogoče najti.“

49 Komisija je v dopisu z dne 15. marca 2005 navedla, da zadevna podjetja niso zahtevala zaupne obravnave, in predložila ta stališča:

„Komisija obžaluje, da v zvezi s spisi, ki jih ni bilo mogoče najti, ne more povsem natančno odgovoriti na vprašanja Splošnega sodišča.

Upravni spis ([to pomeni] spis, ki zadeva postopek od sprožitve preiskave do pošiljanja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah), ki je trenutno v rokah Komisije, vsebuje 65 oštevilčenih fasciklov, ki se nanašajo na obdobje do septembra 1989, [in] spis s številko 71, ki vsebuje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz marca 1990 in njegove priloge, [ter] neoštevilčen fascikel z oznako ‚Oberland Glas'. Pet fasciklov tako verjetno manjka.

Kar zadeva vsebino manjkajočih fasciklov, Komisija obžaluje, da ni mogoče sestaviti popolnega seznama izginulih dokumentov, saj ni bilo mogoče najti niti kazala teh fasciklov. Torej lahko upravičeno sklepamo, da so vsaj nekateri od njih vsebovali dopise na podlagi člena 11 Uredbe št. 17, kar je v skladu s pojasnilom, ki ga je Komisija leta 1990 Splošnemu sodišču predložila v zvezi z upravnim spisom. Na primer, med manjkajočimi spisi je verjetno odgovor […] družbe ICI na zahtevo za informacije, ki jo je Komisija poslala 19. junija 1989: ta zahteva, naslovljena na družbo ICI, je vključena v upravni spis, ki je še vedno v rokah Komisije, vendar manjka odgovor."

50 Tožeča stranka se je 14. aprila 2005 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča seznanila z dokumenti iz spisa, ki jih je navedla v dopisu z dne 29. septembra 2004.

51 Tožeča stranka je 15. julija 2005 predložila stališča o tem, kako bi preučeni dokumenti koristili njeni obrambi. Komisija je 17. novembra 2005 odgovorila na stališča tožeče stranke.

52 Predsednik Splošnega sodišča je po prenehanju funkcij prvotno imenovanega sodnika poročevalca s sklepom z dne 22. junija 2006 imenoval novega sodnika poročevalca.

53 Sodnik poročevalec je bil po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča 25. septembra 2007 razporejen v šesti senat, zato je bila obravnavana zadeva 5. oktobra 2007 dodeljena temu senatu.

54 Ker sodnik Tchipev 12. februarja 2008 ni mogel odločati, je predsednik Splošnega sodišča na podlagi člena 32(3) Poslovnika Splošnega sodišča določil sodnika Dittricha, da dopolni senat.

55 Splošno sodišče (šesti senat) se je na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo začeti ustni postopek in na podlagi ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika je tožeči stranki in Komisiji 5. maja 2008 postavilo pisna vprašanja. Stranki sta nanje odgovorili v predpisanem roku.

56 Stranki sta na obravnavi 26. junija 2008 ustno podali stališča in odgovorili na ustna vprašanja Splošnega sodišča.

Predlogi strank

57 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga:

– primarno, naj ugotovi prenehanje postopkov zaradi poteka časa in v vsakem primeru izpodbijano odločbo razglasi za nično;

– podredno, naj ugotovi, da je pooblastilo Komisije za naložitev glob zastaralo, in v vsakem primeru člen 2 izpodbijane odločbe razglasi za ničen v delu, v katerem ji je bila naložena globa v višini 3 milijonov EUR;

– še bolj podredno, naj razsodi, da ji ni treba naložiti globe, ali ji globo vsaj bistveno zniža;

– naj v okviru pripravljalnih ukrepov od Komisije zahteva predložitev vseh notranjih dokumentov, povezanih s sprejetjem izpodbijane odločbe, zlasti zapisnik vseh sestankov kolegija komisarjev, na katerih naj bi razpravljali o izpodbijani odločbi;

– naj od Komisije zahteva predložitev vseh dokumentov, vključenih v njen spis v zadevi COM/33.133;

– naj Komisiji naloži plačilo stroškov.

58 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne kot neutemeljeno;

– tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravo

59 Predlogi tožeče stranke se primarno nanašajo na razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, podredno pa na razveljavitev ali znižanje globe, ki ji je bila naložena z navedeno odločbo.

1. Predlogi za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe

60 Tožeča stranka v bistvu navaja štiri tožbene razloge za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe. Ti se nanašajo, prvič, na potek časa, drugič, na kršitev postopkovnih pravil, tretjič, na neobstoj vpliva na trgovino med državami članicami in, četrtič, na kršitev pravice do vpogleda v spis.

Prvi tožbeni razlog: potek časa

61 Prvi tožbeni razlog je razdeljen na dva dela, ki se nanašata na napačno uporabo pravil o zastaranju, določenih z Uredbo št. 2988/74, in na kršitev načela razumnega roka.

Prvi del: napačna uporaba pravil o zastaranju

– Trditve strank

62 Tožeča stranka trdi, da je sklepanje Komisije glede upoštevanja pravil o zastaranju v nasprotju z besedilom in namenom Uredbe št. 2988/74.

63 Tožeča stranka trdi, da se pritožba, ki jo je Komisija vložila 30. avgusta 1995 in ki v skladu s členom 60 Statuta Sodišča nima odložilnega učinka, ni nanašala na Odločbo 91/298, ki je bila razveljavljena za nazaj, ampak na zgoraj v točki 16 navedeno sodbo Solvay II. Pritožbeni postopek je namreč v skladu s členom 58 Statuta Sodišča omejen na pravna vprašanja, glede dejanskih vprašanj pa se Sodišče pri preverjanju zakonitosti sklicuje na neodvisno presojo Splošnega sodišča.

64 Čeprav je treba „tekoče postopke pred Sodiščem“ iz člena 3 Uredbe št. 2988/74 zdaj razumeti, kot da vključujejo Splošno sodišče, z uvedbo dveh stopenj sodnega odločanja obdobja zadržanja zastaranja ni mogoče toliko podaljšati, da bi zajelo postopek, katerega predmet ni izpodbijana odločba. Poleg tega bi s trditvijo, da člen 3 Uredbe

št. 2988/74 pomeni, da se zastaranje med trajanjem pritožbenega postopka zadrži, dali učinek odločbi, ki je bila razglašena za ničnо *ab initio*, kar se v skupni praksi držav članic še ni zgodilo.

65 Tožeča stranka s sklicevanjem na točko 1098 zgoraj v točki 25 navedene sodbe Splošnega sodišča PVC II opozarja, da je namen člena 3 Uredbe št. 2988/74 omogočiti zadržanje zastaranja, če Komisija ne more posredovati iz objektivnega razloga, ki ji ga ni mogoče pripisati in je povezan s samim dejstvom, da o tožbi še ni bilo odločeno. Tožeča stranka meni, da je Komisija v obravnavanem primeru upravičeno trdila, da ne more ukrepati, dokler Splošno sodišče ne odloči o tožbi. Po drugi strani ima Komisija po izreku sodbe Splošnega sodišča vso pravico sprejeti novo odločbo ob upoštevanju načela razumnega roka. Komisija je torej z vložitvijo pritožbe sprejela tveganje, da bo njeno pravno sredstvo zastaralo, čeprav je bila seznanjena s sodbo Sodišča z dne 15. junija 1994 v zadevi Komisija proti BASF in drugim (C-137/92 P, Recueil, str. I-2555), v kateri se je odločalo o neoverovitvi aktov, ki jih je sprejel kolegij komisarjev. Neukrepanja Komisije v času, ko je Sodišče obravnavalo njeno pritožbo, zato ni bilo mogoče upravičiti z nobenim objektivnim razlogom.

66 Zato bi se moralo pri podaljšanju zastaralnega roka upoštevati samo trajanje postopka pred Splošnim sodiščem. Navedeni rok se je torej iztekel 15. januarja 2000, tj. precej pred sprejetjem izpodbijane odločbe.

67 Tožeča stranka še navaja, da ta razlaga ni v nasprotju z zgoraj v točki 25 navedeno sodbo Splošnega sodišča PVC II. V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, je bila namreč nova odločba sprejeta pred iztekom petletnega roka, ki se je podaljšal samo za „obdobje mirovanja“, povezano s postopkom pred Splošnim sodiščem. V zgoraj v točki 25 navedeni sodbi Splošnega sodišča PVC II ni bilo proučeno vprašanje, ali ima pritožba odložilni učinek v smislu člena 3 Uredbe št. 2988/74.

68 Tožeča stranka v repliki dodaja, da bi z razlago, ki jo zagovarja Komisija, zgoraj v točki 16 navedeni sodbi Solvay II odvzeli ves učinek, saj je ni potrdilo Sodišče, s čimer bi prezrli pomen navedene sodbe. Poleg tega bi bila široka razlaga člena 3 Uredbe št. 2988/74, tako da bi se nanašal na položaje, v katerih ukrepanje Komisije ni preprečeno, v nasprotju z načelom pravne varnosti.

69 In nazadnje, tožeča stranka v stališčih, predloženih na podlagi zgoraj v točki 38 navedene sodbe Sodišča PVC II, trdi, da niti Splošno sodišče niti Sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, nista mogli imeti namena, da bi obravnavali vprašanje, ali pritožba, ki jo je Komisija vložila zoper razveljavitveno sodbo Splošnega sodišča, zadrži zastaranje med trajanjem pritožbenega postopka.

70 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

71 Najprej je treba poudariti, da je bila z Uredbo št. 2988/74 vzpostavljena celovita ureditev, v kateri so podrobno urejeni roki, v katerih ima Komisija pravico, ne da bi ogrozila temeljno zahtevo pravne varnosti, da naloži globo podjetjem, proti katerim poteka postopek uporabe pravil Skupnosti o konkurenci (sodbi Splošnega sodišča z dne 19. marca 2003 v zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji, T-213/00, Recueil, str. II-913, točka 324, in z dne 18. junija 2008 v zadevi Hoechst proti Komisiji, T-410/03, ZOdl., str. II-881, točka 223).

72 V skladu s členom 1(1)(b) in (2) Uredbe št. 2988/74 ter členom 2(3) navedene uredbe postopki zastarajo, če Komisija globe ali sankcije ni izrekla v petih letih od začetka zastaralnega roka, ne da bi bil medtem sprejet ukrep, zaradi katerega bi se zastaralni rok prekinil, ali najpozneje v desetih letih po navedenem začetku, če so bili sprejeti ukrepi,

zaradi katerih je bil zastaralni rok prekinjen. Vendar se tako določen zastaralni rok v skladu s členom 2(3) navedene uredbe podaljša za čas, v katerem se zastaranje v skladu s členom 3 navedene uredbe začasno ustavi (zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 140).

73 V skladu s členom 3 Uredbe št. 2988/74 se rok zastaranja v postopkih začasno ustavi, dokler je odločba Komisije predmet tekočih postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti.

74 V obravnavanem primeru je iz izpodbijane odločbe razvidno, da je v tej zadevi Komisija pravila o zastaranju uporabila tako.

75 Najprej, Komisija je menila, da je glede na nadaljujoče se ali ponavljajoče se kršitve zastaralni rok začel teči konec leta 1990. Dodala je še, da tudi če je kršitev prenehala 19. decembra 1990 ter zastaralni rok ni bil prekinjen zaradi sprejetja in vročitve Odločbe 91/298, je imela Komisija najmanj do konca leta 1995 čas, da sprejme odločbo (točka 74 obrazložitve).

76 Dalje, Komisija je menila, da je treba zastaralni rok podaljšati za čas, ko je Splošno sodišče odločalo o tožbi zoper odločbo (točka 75 obrazložitve). Ker je bila v obravnavanem primeru tožba pri Splošnemu sodišču vložena 2. maja 1991, ker je Splošno sodišče sodbo izdalo 29. junija 1995, ker je bila 30. avgusta 1995 pri Sodišču vložena pritožba in ker je Sodišče sodbo izdalo 6. aprila 2000, se je zastaranje zadržalo za najmanj osem let, devet mesecev in štiri dni (točka 77 obrazložitve). Komisija je zato menila, da ima do septembra 2004 čas, da sprejme novo odločbo (točka 78 obrazložitve).

77 Po mnenju Komisije to pomeni, da je bila izpodbijana odločba z dne 13. decembra 2000 sprejeta pred iztekom zastaralnega roka.

78 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da je začel zastaralni rok teči ob prenehanju kršitve, to pomeni leta 1989, kot je navedeno spodaj v točkah od 293 do 305, in ne leta 1990, kot navaja Komisija.

79 Dalje, kot upravičeno poudarjajo stranke, je treba sklicevanje v členu 3 Uredbe št. 2988/74 na „tekoče postopke pred Sodiščem Evropskih skupnosti“ od ustanovitve Splošnega sodišča razumeti, kot da se na prvem mestu nanaša na postopek pred tem sodiščem, saj je na področju konkurenčnega prava pristojno za tožbe, na podlagi katerih se naložijo sankcije ali globe. Zato se je zastaranje zadržalo med celotnim trajanjem postopka pred Splošnim sodiščem.

80 In nazadnje, iz točke 157 zgoraj v točki 38 navedene sodbe Sodišča PVC II izhaja, da se v smislu člena 3 Uredbe št. 2988/74 zastaranje zadrži, dokler je zadevna odločba predmet postopka, ki teče „pred Splošnim sodiščem in pred Sodiščem“. Zato se je zastaranje zadržalo tudi ves čas postopka pred Sodiščem, ne da bi se bilo treba izreči o obdobju od izreka sodbe Splošnega sodišča do predložitve zadeve Sodišču.

81 Iz navedenega izhaja, da zastaranja v obravnavanem primeru ni bilo, ker je začel zastaralni rok teči leta 1989 in ker je Komisija globo izrekla 13. decembra 2000, torej v petih letih odkar je začel teči zastaralni rok, podaljšanega za obdobje, v katerem se je zastaranje zadržalo. Pri tem okoliščina, da je Komisija v izpodbijani odločbi napačno določila datum prenehanja kršitve, ne vpliva na dejstvo, da je bila izpodbijana odločba sprejeta ob upoštevanju pravil o zastaranju, določenih v Uredbi št. 2988/74.

82 Te ugotovitve ni mogoče izpodbijati z nobeno trditvijo tožeče stranke.

83 Navesti je namreč treba, prvič, da imata člen 60 Statuta Sodišča in člen 3 Uredbe št. 2988/74 različno področje uporabe. Neobstoj odložilnega učinka pritožbe ne more odvzeti učinka členu 3 Uredbe št. 2988/74, ki se nanaša na primere, v katerih mora Komisija počakati na odločitev sodišča Skupnosti. Stališča tožeče stranke, da Komisija ne bi smela upoštevati obdobja, v katerem je tekel postopek pred Sodiščem, torej ni mogoče sprejeti, saj bi pomenilo, da se sodbi Sodišča v pritožbenem postopku odvzamejo pomen in učinki.

84 Drugič, glede trditve tožeče stranke, da z uvedbo dveh stopenj sodnega odločanja ni mogoče podaljšati obdobja zadržanja zastaralnega roka, je treba opozoriti, da člen 3 Uredbe št. 2988/74 ščiti Komisijo pred učinkom zastaranja v primerih, ko mora v okviru postopkov, ki jih sama ne vodi, počakati na odločitev sodišča Skupnosti, preden izve, ali je izpodbijani akt nezakonit ali ne (glej v tem smislu zgoraj v točki 38 navedeno sodbo Sodišča PVC II, točka 144).

85 Tretjič, glede trditve, da zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II ni upoštevna za rešitev tega spora, iz besedila te tožbe, nasprotno, jasno izhaja, da je treba na splošno zastaralni rok podaljšati za obdobje, v katerem se je zastaranje zadržalo, in sicer ne samo za obdobje, v katerem je postopek tekel pred Splošnim sodiščem, ampak tudi za obdobje, v katerem je postopek tekel pred Sodiščem.

86 Četrtič, glede trditve, da bi zadržanje zastaranja med trajanjem pritožbenega postopka pomenilo, da se odločbi, ki je bila na prvi stopnji razglašena za ničnо, priznajo učinki, zadostuje navedba, da zadržanje zastaranja Komisiji omogoča samo to, da mogoče sprejme novo odločbo, če se zavrne pritožba zoper sodbo Splošnega sodišča, s katero je

bila razglašena ničnost odločbe Komisije. To zadržanje zastaranja nikakor ne vpliva na odločbo, ki jo je Splošno sodišče razglasilo za nično.

87 Petič, v primeru pritožbe Komisiji seveda formalno ni preprečeno ukrepanje in sprejetje nove odločbe, če Splošno sodišče prvotno odločbo razglasi za nično. Vendar tožba zoper končno odločbo o naložitvi sankcij zadrži zastaranje v postopkih, dokler sodišče Skupnosti dokončno ne odloči o navedeni tožbi (zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 147). V skladu s sodno prakso Sodišča namreč člen 3 Uredbe št. 2988/74 ščiti Komisijo pred učinkom zastaranja v primerih, ko mora v okviru postopkov, ki jih sama ne vodi, počakati na odločitev sodišča Skupnosti, preden izve, ali je izpodbijani akt nezakonit ali ne. Navedeni člen 3 se torej nanaša na primere, v katerih neukrepanje institucije ni posledica pomanjkanja skrbnosti (zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 144). Zato Komisije ni mogoče grajati, če je pred sprejetjem nove odločbe z uveljavljanjem pravic do obrambe vložila pritožbo in počakala na zgoraj v točki 19 navedeno sodbo Komisija proti Solvay.

88 Šestič, dodati je treba, da razlaga člena 3 Uredbe št. 2988/74, kot jo predlaga tožeča stranka, povzroči resne težave v praksi. Če bi morala Komisija sprejeti novo odločbo takoj, ko Splošno sodišče razglasi ničnost neke odločbe, ne da bi počakala na sodbo Sodišča, bi se namreč lahko zgodilo, da bi hkrati obstajali dve odločbi z enakim predmetom, če bi Sodišče razglasilo ničnost sodbe Splošnega sodišča.

89 Poleg tega bi bilo v nasprotju z ekonomičnostjo upravnega postopka, če bi Komisiji samo zaradi preprečitve zastaranja naložili sprejetje nove odločbe, preden bi bilo znano, ali je prvotna odločba nezakonita ali ne.

90 Iz navedenega izhaja, da je treba prvi del prvega tožbenega razloga zavrniti.

Drugi del: kršitev načela razumnega roka

– Trditve strank

91 Tožeča stranka navaja, da je za „obtožbo zoper sebe“ izvedela 13. marca 1990, ko ji je bilo poslano obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, tj. enajst let pred datumom vložitve te tožbe. Poleg tega je bil izid te zadeve zanjo še posebej pomemben, saj ji je Komisija v Odločbi 91/298 in nato še v izpodbijani odločbi očitala resno kršitev in ji naložila globo v višini 3 milijonov EUR. Vendar ob vložitvi te tožbe ni bila sprejeta nobena dokončna odločba v zvezi s formalnimi obtožbami, ki so zoper njo navedene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

92 Tožeča stranka s sklicevanjem na člen 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP), podpisane v Rimu 4. novembra 1950, opozarja, da je postopek, sprožen februarja 1990, kot celota očitno presegel razumni rok. V zvezi s tem sodna praksa Skupnosti ne določa, da je treba trajanje postopka presojati po fazah. Zato ni upravičenih razlogov za to, da je Komisija čakala pet let in pol, preden je sprejela novo odločbo, toliko manj, ker pritožba pred Sodiščem nima odložilnega učinka.

93 Komisija se je na podlagi zgoraj v točki 16 navedene sodbe Solvay II odločila, ne samo da bo vložila tožbo, v zvezi s katero je lahko pričakovala, da bo glede na zgoraj v točki 65 navedeno sodbo Komisija proti BASF in drugim zavrnjena, ampak tudi da bo pred sprejetjem izpodbijane odločbe počakala na njen izid. Kot še navaja tožeča stranka, je Komisija po zgoraj v točki 19 navedeni sodbi Komisija proti Solvay čakala še osem

mesecev, medtem ko je bila v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II, nova odločba sprejeta v mesecu in pol.

94 Poleg tega je Komisija pomešala razumni in zastaralni rok, ker je napačno menila, da lahko s sprejetjem nove odločbe počaka do leta 2004. Komisija tako v izpodbijani odločbi ni navedla dejstev, na podlagi katerih je menila, da se je v obravnavanem primeru upošteval razumni rok. Tožeča stranka meni, da ne glede na razloge za dolgotrajnost posamezne faze postopka „štirinajstletnega do šestnajstletnega ali celo daljšega trajanja celotnega postopka od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do dokončne odločitve Splošnega sodišča ali Sodišča“ ni mogoče opredeliti kot razumnega.

95 Zato bi moralo Splošno sodišče ugotoviti, da je bil razumni rok prekoračen, in izpodbijano odločbo razglasiti za nično, ker o obtožbah, navedenih zoper tožečo stranko, na tej stopnji ni bilo več mogoče odločiti v razumnem roku. S katero koli drugo rešitvijo, na primer tako, da bi se prekoračitev razumnega roka upoštevala pri določitvi zneska globe, se ne bi odpravila kršitev člena 6 EKČP. Tožeča stranka še trdi, da ji na podlagi načel, ki jih je določilo Sodišče za človekove pravice, ni treba dokazati, da je ta prekoračitev razumnega roka posegla v njeno pravico do obrambe, kar bi bil ločen razlog za razglasitev ničnosti. Merilo poseganja v pravico do obrambe je namreč ločeno od pravice do sojenja v razumnem roku v kazenskih zadevah.

96 Tožeča stranka vsekakor trdi, da se zaradi prekoračitve razumnega roka in posledičnega uničenja dokazov ne more braniti, saj ji je bila med drugim odvzeta možnost, da bi utemeljila trditve iz tožbe. Tožeča stranka še trdi, da se ne more več obrniti na nekdanje zaposlene v zadevnem sektorju in zadevni hčerinski družbi. Tožeča stranka torej zatrjuje, da je „konkretno ovirana pri svoji obrambi“.

97 Tožeča stranka meni, da je treba krivdno neukrepanje Komisije v petih letih in pol po zgoraj v točki 16 navedeni sodbi Solvay II še posebej sankcionirati. V zvezi s tem tožeča stranka podrobno navaja, da je lahko upravičeno menila, da se je Komisija odrekla vnovičnemu odprtju spisa, zato ni sistematično shranjevala zapisov o dejstvih in dokumentih, ki bi lahko koristili njeni obrambi. Še več, njena politika arhiviranja ji razen v izjemnih okoliščinah nalaga sistematično uničevanje dokumentov po desetih ali celo petih letih.

98 In nazadnje, ugotovitev, da dokazno breme glede nerazumnosti roka nosi tožeča stranka, je v nasprotju s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, v skladu s katero morajo nacionalni organi pojasniti razloge za dolgotrajno neukrepanje, ki je upravičeno samo v izjemnih okoliščinah. Tožeča stranka tudi trdi, da ji v nasprotju s Komisijo ni mogoče očitati, da je skušala postopek odložiti na čas po letu 1989. Kot opozarja, Komisija ni bila zmožna upoštevati notranjih pravil overovitve in načela pravne varnosti, zaradi česar je bil preizkus utemeljenosti prvotne odločbe odložen za več let.

99 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

100 Najprej je treba opozoriti, da je treba v upravnih postopkih, sproženih na podlagi Uredbe št. 17, v katerih se lahko naložijo v njej predvidene sankcije, in v sodnem postopku pred sodiščem Skupnosti spoštovati načelo razumnega roka na področju konkurence (zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 179).

101 Prvič, tožeča stranka se v podporo očitku glede nerazumnega trajanja upravnega postopka sklicuje zlasti na dejstvo, da je Komisija – čeprav pritožba nima odložilnega učinka – brez razloga čakala pet let in pol, preden je sprejela novo odločbo, potem ko je bila Odločba 91/298 z zgoraj v točki 16 navedeno sodbo Solvay II razglašena za nično.

102 Kot je bilo ugotovljeno med proučitvijo prvega dela prvega tožbenega razloga, se je zastaranje v skladu s členom 3 Uredbe št. 2988/74 zadržalo ves čas postopka, ki je pred Sodiščem tekel na podlagi pritožbe, vložene zoper zgoraj v točki 16 navedeno sodbo Solvay II. Zato Komisiji ni mogoče očitati kršitve načela razumnega roka samo na podlagi dejstva, da je pred sprejetjem izpodbijane odločbe počakala na odločitev Sodišča v takem pritožbenem postopku.

103 Drugič, tožeča stranka bolj na splošno trdi, da je celotno trajanje upravnega postopka, tj. od pošiljanja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do sprejetja izpodbijane odločbe, prekoračilo razumni rok.

104 To trditev je treba zavrniti.

105 Pri proučitvi očitka glede kršitve načela razumnega roka je namreč treba razlikovati med upravnim in sodnim postopkom. Obdobja, v katerem je sodišče Skupnosti preučevalo zakonitost Odločbe 91/298 in veljavnost zgoraj v točki 16 navedene sodbe Solvay II, torej ni mogoče upoštevati pri ugotavljanju trajanja postopka pri Komisiji (glej v tem smislu zgoraj v točki 38 navedeno sodbo Sodišča PVC II, točke od 202 do 204).

106 Tretjič, tožeča stranka graja trajanje upravnega postopka od izreka zgoraj v točki 19 navedene sodbe Komisija proti Solvay do sprejetja izpodbijane odločbe.

107 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se je to obdobje začelo 6. aprila 2000, na datum izreka zgoraj v točki 19 navedene sodbe Komisija proti Solvay, in končalo 13. decembra 2000 s sprejetjem izpodbijane odločbe. Ta faza upravnega postopka je zato trajala osem mesecev in sedem dni.

108 Kar zadeva presojo upoštevanja zastaralnih rokov v tem obdobju, je Komisija v Odločbo 91/298 vnesla samo oblikovne spremembe, med drugim z vključitvijo novega dela, ki se je nanašal na „postopka pred Splošnim sodiščem in Sodiščem“. Sicer pa pred sprejetjem izpodbijane odločbe ni bilo nobene dodatne preiskave, saj se je Komisija oprla na izsledke preiskave izpred desetih let. Vseeno je treba priznati, da se lahko tudi v teh okoliščinah izkaže, da so pred sprejetjem odločbe potrebna nekatera preverjanja in posvetovanja znotraj uprave.

109 Na podlagi tega ni mogoče sklepati, da je treba rok osmih mesecev in sedmih dni, ki je potekel od izreka zgoraj v točki 19 navedene sodbe Komisija proti Solvay do sprejetja izpodbijane odločbe, šteti za nerazumen.

110 Četrtič, v zvezi s trajanjem upravnega postopka od pošiljanja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do sprejetja Odločbe 91/298 je treba navesti, da tožeča stranka ni trdila, da bi bil kot tak lahko sporen. Tožeča stranka je namreč trdila samo, da je treba nerazumnost roka presojati od 13. marca 1990, tj. od dne, ko ji je bilo poslano obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne da bi grajala obdobje enajstih mesecev in pol od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do sprejetja Odločbe 91/298 1. marca 1991.

111 Iz navedenega izhaja, da tožeča stranka ni navedla ničesar, na podlagi česar bi lahko sklepali, da je celotni upravni postopek v obravnavanem primeru trajal predolgo.

112 Čeprav je treba upoštevati fazo upravnega postopka pred sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 21. septembra 2006 v zadevi Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied proti Komisiji, C-105/04 P, ZOdl., str. I-8725, točka 51), je namreč treba ugotoviti, da celoten upravni postopek ni trajal predolgo, ob upoštevanju preverjanj, izvedenih od aprila 1989, poznejših zahtev za informacije in sprožitve postopka po uradni dolžnosti 19. februarja 1990. V teh okoliščinah niti preteka približno enajstih mesecev od preverjanj, ki jih je Komisija izvedla po aprilu 1989, do datuma obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, niti trajanja celotnega upravnega postopka ni mogoče šteti za nerazumen.

113 Dodati je treba, da bi bila kršitev načela razumnega roka upravičen razlog za razglasitev ničnosti odločbe, sprejete po koncu upravnega postopka na področju konkurence, samo če bi bila z njo kršena tudi pravica do obrambe zadevnega podjetja. Če namreč ni dokazano, da je predolgo trajanje vplivalo na zmožnost zadevnih podjetij, da si zagotovijo učinkovito obrambo, neupoštevanje načela razumnega roka ne vpliva na veljavnost upravnega postopka (glej v tem smislu zgoraj v točki 25 navedeno sodbo Splošnega sodišča PVC II, točka 122).

114 Tožeča stranka v zvezi s tem trdi, da se težko brani pred obtožbami, povezanimi z domnevno tedaj nastalimi dejstvi, saj se ne more več obrniti na zaposlene, ki so ob nastanku dejanskega stanja delali v zadevnem sektorju in zadevni hčerinski družbi.

115 Vendar Komisija od izreka zgoraj v točki 19 navedene sodbe Komisija proti Solvay do izpodbijane odločbe ni izvedla preiskovalnega ukrepa.

116 Poleg tega iz izpodbijane odločbe izhaja, da ta temelji na enakih razlogih kot Odločba 91/298, da je vsebina teh odločb skoraj enaka in da Komisija ni upoštevala nobenega novega dejstva, zaradi katerega bi bilo treba uveljaviti pravico do obrambe.

117 V teh okoliščinah pravica do obrambe tožeče stranke ni bila kršena.

118 Petič, v zvezi s sodnim postopkom je treba ugotoviti, da tožeča stranka v tožbi neposredno ne izpodbija trajanja postopka pred Splošnim sodiščem in nato pred Sodiščem glede Odločbe 91/298.

119 V vsakem primeru je treba opozoriti, da splošno načelo prava Skupnosti, v skladu s katerim ima vsakdo pravico do poštenega sojenja, ki je določena v členu 6(1) EKČP, in predvsem pravico do sojenja v razumnem roku, velja tudi v okviru pravnega sredstva zoper odločbo Komisije, s katero se podjetju naložijo globe zaradi kršitve konkurenčnega prava. Razumnost roka se presoja glede na posebne okoliščine vsakega primera in zlasti glede na interese strank v sporu, zapletenost zadeve in ravnanje tožeče stranke ter pristojnih organov. Seznam meril ni izčrpen in presoja razumnosti roka ne zahteva sistematične proučitve zadevnih okoliščin glede na vsako merilo, kadar se trajanje postopka zdi upravičeno glede na eno izmed njih. Tako lahko zapletenost zadeve upraviči na prvi pogled predolgo trajanje (glej sodbo Sodišča z dne 25. januarja 2007 v združenih zadevah Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točke od 115 do 117 in navedena sodna praksa).

120 Poleg tega je Sodišče v sodbi z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji (C-185/95 P, Recueil, str. I-8417) na podlagi ugotovitve, da je Splošno sodišče kršilo zahteve v zvezi z upoštevanjem razumnega roka, zaradi ekonomičnosti postopka in zagotovitve takojšnje in učinkovite odprave take postopkovne nepravilnosti odločilo, da je tožbeni razlog, ki se je nanašal na predolgo trajanje postopka, utemeljen razlog za razglasitev ničnosti izpodbijane sodbe v delu, v katerem je bila tožeči stranki naložena globa v višini 3 milijone ekujev. Ker ni bilo dokazov, da je trajanje postopka vplivalo na

rešitev spora, je Sodišče presodilo, da na podlagi tega tožbenega razloga ni mogoče razglasiti ničnosti celotne izpodbijane sodbe, da pa znesek v višini 50.000ekujev pomeni pravično zadoščenje zaradi predolgega trajanja postopka, in je torej znižalo znesek globe, naložene zadevnemu podjetju.

121 Ker ni nikakršnih dokazov, da je trajanje postopka vplivalo na rešitev spora, morebitna okoliščina, da je sodišče Skupnosti v obravnavanem primeru prekoračilo razumni rok, nikakor ne vpliva na zakonitost izpodbijane odločbe.

122 Dodati je treba, da se je tožeča stranka v tožbi izrecno odrekla možnosti znižanja globe kot odškodnine za domnevno kršitev njene pravice do sojenja v razumnem roku. Vložila ni niti odškodninskega zahtevka.

123 Posledično je treba zavrniti drugi del prvega tožbenega razloga, torej tudi prvi tožbeni razlog v celoti.

Drugi tožbeni razlog: kršitev postopkovnih pravil

124 Drugi tožbeni razlog je v bistvu razdeljen na sedem delov, ki se nanašajo, prvič, na kršitev načela kolegialnosti, drugič, na kršitev načela pravne varnosti, tretjič, na pravico tožeče stranke do vnovičnega zaslišanja, četrtič, na neobstoj vnovičnega posvetovanja s Svetovalnim odborom, petič, na nepravilno sestavo Svetovalnega odbora, šestič, na kršitev pravice do vpogleda v spis ter, sedmič, na kršitev načel nepristranskosti, dobrega upravljanja in sorazmernosti.

125 Splošno sodišče meni, da je treba šesti del drugega tožbenega razloga proučiti v okviru četrtega tožbenega razloga, ki se nanaša na kršitev pravice do vpogleda v spis, in sicer po proučitvi tožbenega razloga, ki se nanaša na vsebino zadeve.

Prvi del: kršitev načela kolegialnosti

– Trditve strank

126 Tožeča stranka opozarja, da iz spremnega dopisa z dne 10. januarja 2001, ki ga je podpisal član Komisije, pristojen za konkurenco, izhaja, da je kolegij komisarjev izpodbijano odločbo sprejel 13. decembra 2000.

127 Iz izjav tiskovne predstavnice Komisije, ki jih je neka tiskovna agencija povzela v sporočilu za javnost 12. decembra 2000, izhaja, da je bila odločitev o vnovičnem sprejetju Odločbe 91/298 sprejeta že najpozneje dan pred razpravo kolegija komisarjev.

128 Po mnenju tožeče stranke je treba iz nenavedbe dejstva, da je kolegij komisarjev razpravljal pred 12. decembrom 2000, sklepati, da je bila izpodbijana odločba sprejeta v nasprotju z načelom kolegialnosti.

129 Še več, tudi če je izpodbijano odločbo v resnici sprejel kolegij komisarjev, je iz sporočila za javnost, ki ga je neka tiskovna agencija objavila 12. decembra 2000, razvidno, da se je Komisija očitno odločila sprejeti novo odločbo z enako vsebino kot v Odločbi 91/298, ker tožeča stranka vsebine te odločbe ni nikoli izpodbijala. Vendar tožeča stranka trdi, da je izpodbijala pravno in dejansko presojo Komisije, pa tudi načelo in znesek globe.

Kolegij komisarjev zato ob odločitvi za sprejetje izpodbijane odločbe ni bil pravilno obveščen o stališču tožeče stranke.

130 Tožeča stranka Splošnemu sodišču še predlaga, naj od Komisije zahteva predložitev vseh notranjih dokumentov, povezanih s sprejetjem izpodbijane odločbe, zlasti zapisnik vseh sestankov kolegija komisarjev, na katerih se je razpravljalo o osnutku odločbe, ter dokumente, predložene kolegiju.

131 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

132 V skladu z ustaljeno sodno prakso temelji načelo kolegialnosti na enakosti članov Komisije pri odločanju in zlasti pomeni, da se odločitve sprejemajo skupaj in da vsi člani kolegija nosijo skupno politično odgovornost za vse sprejete odločitve (sodbi Sodišča z dne 29. septembra 1998 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-191/95, Recueil, str. I-5449, točka 39, in z dne 13. decembra 2001 v zadevi Komisija proti Franciji, C-1/00, Recueil, str. I-9989, točka 79).

133 Upoštevanje načela kolegialnosti, zlasti zahteve, da se odločitve sprejemajo skupaj, je vsekakor v interesu pravnih subjektov, na katere se nanašajo njihovi pravni učinki, in sicer tako, da jim je treba zagotoviti, da je te odločitve dejansko sprejel kolegij in so popolnoma v skladu z njegovo voljo. Tako je zlasti pri aktih, ki so izrecno opredeljeni kot odločbe in jih mora Komisija sprejeti v zvezi s podjetji ali združenji podjetij, da bi se

upoštevala konkurenčna pravila, in katerih namen je ugotoviti kršitev teh pravil, izdati odredbe tem podjetjem in jim naložiti denarne kazni (zgoraj v točki 65 navedena sodba Komisija proti BASF in drugim, točki 64 in 65).

134 Tožeča stranka se v obravnavanem primeru sklicuje na dejstvo, kot izhaja iz sporočila za javnost, ki ga je neka tiskovna agencija objavila 12. decembra 2000, da je tiskovna predstavnica Komisije sporočila, da bo Komisija isto uredbo vnovič sprejela 13. decembra 2000.

135 Vendar tudi če je tiskovna predstavnica Komisije izjavila to, na kar se sklicuje tožeča stranka, zgolj na podlagi dejstva, da je v sporočilu za javnost zasebne družbe navedena neka izjava, ki nikakor ni uradna, ni mogoče sklepati, da je Komisija kršila načelo kolegialnosti. Kolegija komisarjev ni ta izjava namreč nikakor zavezovala in med sestankom dne 13. decembra 2000 bi se torej lahko na podlagi skupne razprave tudi odločil, da ne bo sprejel izpodbijane odločbe.

136 Dodati je treba, da je Komisija uradno sporočilo za javnost objavila 13. decembra 2000.

137 Poleg tega, tudi če je tiskovna predstavnica Komisije izjavila, da ni tožeča stranka nikoli izpodbijala vsebine Odločbe 91/298, je taka trditev brezpredmetna. Iz točke 70 obrazložitve izpodbijane odločbe namreč izhaja, da je Komisija sprejela novo odločbo, katere vsebina je bila skoraj enaka vsebini Odločbe 91/298, ker je bila ta razglašena za ničnо zaradi postopkovne napake. Zato je dejstvo, da je tožeča stranka izpodbijala vsebino Odločbe 91/298, brezpredmetno.

138 Iz navedenega izhaja, da v okviru ukrepov procesnega vodstva od Komisije ni treba zahtevati, naj predloži vse notranje dokumente, povezane s sprejetjem izpodbijane odločbe.

139 Zato je treba zavrniti prvi del drugega tožbenega razloga.

Drugi del: kršitev načela pravne varnosti

– Trditve strank

140 Tožeča stranka trdi, da overovitvene zahteve, določene v notranjem poslovniku Komisije (UL 1999, L 252, str. 41), ki je veljal ob sprejetju izpodbijane odločbe, niso v skladu z zgoraj v točki 65 navedeno sodbo Komisija proti BASF in drugim (točke od 73 do 76) in zgoraj v točki 19 navedeno sodbo Komisija proti Solvay (točke od 44 do 49).

141 Člen 16, prvi odstavek, tedaj veljavnega notranjega poslovnika Komisije namreč ni nalagal overovitve izpodbijane odločbe, ki ni podpisana, tudi če je v njej navedeno ime člana Komisije, pristojnega za konkurenco. Zlasti ni bilo določeno, da je treba sprejete akte priložiti sklepni beležki ob njeni sestavi, toliko manj če „overovitev ene ali druge beležke ni v neposredni povezavi s sprejetim aktom“. V zvezi s tem se člen 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika Komisije razlikuje od člena 15 Sklepa Sveta z dne 5. junija 2000 o spremembah poslovnika Sveta (UL L 149, str. 21).

142 To pomeni, da je z notranjim poslovnikom Komisije prezrto bistvo overovitvenih zahtev in kršeno načelo pravne varnosti. Izpodbijana odločba zato ni bila veljavno overovljena.

143 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

144 Splošno sodišče najprej meni, da je treba trditve tožeče stranke razumeti kot uveljavljenje ugovora nezakonitosti določbe notranjega poslovnika Komisije, veljavnega ob sprejetju izpodbijane odločbe.

145 Tak ugovor nezakonitosti je treba šteti za dopusten.

146 V skladu s sodno prakso mora namreč področje uporabe člena 241 ES zajemati tudi določbe notranjega poslovnika institucije, ki – čeprav niso pravna podlaga za izpodbijano odločbo in nimajo enakih učinkov kot uredba v smislu tega člena Pogodbe – določajo postopkovna pravila za sprejetje te odločbe in zato zagotavljajo pravno varnost oseb, ki so njeni naslovniki. Pomembno je namreč, da lahko vsak naslovnik odločbe posredno izpodbija zakonitost akta, ki je pogoj za formalno veljavnost te odločbe, tudi če zadevni akt ni pravna podlaga zanjo, ker razglasitve ničnosti tega akta ni mogel predlagati pred vročitvijo sporne odločbe. Zato je zoper določbe notranjega poslovnika Komisije mogoče uveljavljati ugovor nezakonitosti, saj zagotavljajo pravno varnost posameznikov (zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II, točki 286 in 287).

147 Opozoriti je še treba, da mora biti ugovor nezakonitosti omejen na to, kar je nujno potrebno za rešitev spora.

148 Namen člena 241 ES namreč ni stranki omogočiti izpodbijanje veljavnosti katerega koli splošnega akta v korist katerega koli pravnega sredstva. Splošni akt, glede katerega se uveljavlja ugovor nezakonitosti, se mora neposredno ali posredno uporabljati v spornem dejanskem stanju in obstajati mora neposredna pravna zveza med posamično izpodbijano odločbo in zadevnim splošnim aktom (glej zgoraj v točki 25 navedeno sodbo Splošnega sodišča PVC, točki 288 in 289 in navedena sodna praksa).

149 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila izpodbijana odločba overovljena v skladu z določbami člena 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika. Zato obstaja neposredna pravna povezava med navedeno odločbo in navedenim členom notranjega poslovnika, na katerega nezakonitost se sklicuje tožeča stranka. Iz tega izhaja, da je zoper člen 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika, ki je veljal ob sprejetju izpodbijane odločbe, mogoče uveljavljati ugovor nezakonitosti.

150 Preveriti je torej treba, ali so overovitvene zahteve, določene z notranjim poslovnikom Komisije, skladne z zahtevami načela pravne varnosti ali ne.

151 Obravnavana zadeva se nanaša na člen 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika Komisije v različici, veljavni ob sprejetju izpodbijane odločbe, ki določa:

„Akti, ki jih Komisija sprejme na seji, se v izvirnem jeziku ali jezikih priložijo sklepni beležki, pripravljeni na koncu seje, na kateri so bili sprejeti, in skupaj z njo sestavljajo

neločljivo celoto. Overovita jih predsednik in generalni sekretar s podpisom na zadnji strani sklepne beležke.“

152 V zgoraj v točki 25 navedeni sodbi Splošnega sodišča PVC II je bila proučena zakonitost člena 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika Komisije z dne 17. februarja 1993 (UL L 230, str. 15), ki je določal:

„Akti, ki jih Komisija sprejme na seji, […] se v izvirnem jeziku ali jezikih priložijo zapisniku sestanka Komisije, na katerem so bili sprejeti ali na katerem je bilo ugotovljeno njihovo sprejetje. Overovita jih predsednik in generalni sekretar s podpisom na prvi strani tega zapisnika.“

153 Splošno sodišče je v tej sodbi menilo, da so že sama pravila iz te določbe zadostno jamstvo za to, da se ob izpodbijanju določenega akta preveri, ali se vročena ali objavljena besedila popolnoma ujemajo z besedilom, ki ga je sprejel kolegij, torej z namenom njihovega avtorja. Ker je bilo to besedilo priloženo k zapisniku in ker sta njegovo prvo stran podpisala predsednik in generalni sekretar, je namreč obstajala povezava med tem zapisnikom in dokumenti, na katere se je nanašal, kar prinaša gotovost glede natančne vsebine in oblike odločbe kolegija. V zvezi s tem bi se moralo domnevati, da je organ ravnal v skladu z veljavno zakonodajo, dokler sodišče Skupnosti ne ugotovi, da je bilo njegovo ravnanje v nasprotju s predpisi. Zato je treba overovitev, določeno s pravili iz člena 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika šteti za zakonito (zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II, točke od 302 do 304).

154 Ugotoviti pa je treba, da člen 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika Komisije v različici, ki je veljala ob sprejetju izpodbijane odločbe, določa bolj formalističen postopek overovitve, kot je bil proučen v zgoraj v točki 25 navedeni sodbi Splošnega sodišča PVC II.

155 Spremembe obeh različic besedila so namreč naslednje: akti, sprejeti na seji, niso več samo „priloženi“ k zapisniku, temveč „sestavljajo neločljivo celoto“; izraz „zapisnik“ je zamenjal izraz „sklepna beležka“; beležka se sestavi „na koncu seje“; in, nazadnje, podpis ni več na „prvi strani zapisnika“, temveč na „zadnji strani sklepne beležke“.

156 Te spremembe kot celota povečujejo postopkovna jamstva za zagotovitev upoštevanja načela pravne varnosti.

157 Zato člen 16, prvi odstavek, notranjega poslovnika Komisije, ki je veljal na datum sprejetja izpodbijane odločbe, ni nezakonit.

158 V teh okoliščinah je treba drugi del drugega tožbenega razloga zavrniti.

Tretji del: kršitev pravice tožeče stranke do vnovičnega zaslišanja

– Trditve strank

159 Tožeča stranka priznava, da je Splošno sodišče v točkah od 246 do 252 zgoraj v točki 25 navedene sodbe PVC II menilo, da se, kadar se odločba Komisije razglasi za ničnо zaradi postopkovne napake, novo zaslišanje zadevnih podjetij pred sprejetjem nove odločbe zahteva samo, če nova odločba vsebuje nove očitke.

160 Vendar te rešitve ni mogoče uporabiti v okoliščinah obravnavanega primera. Na eni strani so bile v upravnem postopku zaradi kršitve pravice do vpogleda v spis storjene številne napake. Na drugi strani je v izpodbijani odločbi povzeta analiza iz Odločbe 91/297, ki je bila razglašena za nično iz razlogov, ki niso bili samo formalni, in ni bila vnovič sprejeta.

161 Razglasitev ničnosti Odločbe 91/297 je tako vplivala na veljavnost pripravljalnih ukrepov za izpodbijano odločbo. Splošno sodišče je namreč v zgoraj v točki 17 navedeni sodbi Solvay I ugotovilo, da je Komisija s tem, da je v celoti zavrnila razkritje dokumentov, kršila pravico tožeče stranke do vpogleda v spis. Ta postopkovna napaka je vplivala tako na upravni postopek, v katerem je bila sprejeta Odločba 91/298, kot na tistega v zvezi z Odločbo 91/297. Zato bi morala Komisija vnovič začeti postopek, tako da bi ji dovolila celovit vpogled v svoj spis in ji nato omogočila, da v zvezi s tem predloži vsa pisna stališča in poda stališča ustno.

162 Poleg tega je razlaga v zgoraj v točki 25 navedeni sodbi Splošnega sodišča PVC II pravno napačna, saj je pravica do zaslišanja omejena samo na možnost zadevnega podjetja, da predloži stališča glede očitkov, ki ga zadevajo. Vsako zadevno podjetje ima namreč tudi pravico do zaslišanja in predložitve stališč glede načela, primernosti in višine globe. Tožeča stranka s sklicevanjem na sodno prakso trdi, da je treba podjetjem, ki so morebitni naslovniki odločbe, s katero je ugotovljeno, da so storila kršitev, in jim je zato naložena globa, omogočiti, da vsa stališča glede globe predložijo na stopnji upravnega postopka. Tožeča stranka trdi, da bi zaradi preteka časa v tej zadevi morala navesti nova stališča glede zastaranja pooblastila Komisije, da ji naloži globe, prekoračitve razumnega roka in višine globe.

163 Tožeča stranka meni, da bi jo bilo treba zaradi razglasitve ničnosti Odločbe 91/297 zaslišati v zvezi z notranjo usklajenostjo analize Komisije, v skladu s katero je bilo v izpodbijani odločbi navedeno, da očitana kršitev krepi učinke domnevne splošne protikonkurenčne politike, in v zvezi z veljavnostjo nekaterih trditev iz izpodbijane odločbe, povezanih z obstojem omejevalnega sporazuma z družbo ICI, ki so bile neposredno povzete iz Odločbe 91/297.

164 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

165 Kadar je odločba, s katero so bile podjetjem naložene kazni zaradi kršitve člena 81(1) ES, razglašena za nično zaradi postopkovne napake, povezane izključno s podrobnostmi njenega sprejetja v okviru kolegija komisarjev, in Komisija sprejme novo odločbo s precej podobno vsebino in na podlagi enakih očitkov, ji zadevnih podjetij ni treba vnovič zaslišati (glej v tem smislu zgoraj v točki 38 navedeno sodbo Sodišča PVC II, točke od 83 do 111).

166 Pri pravnih vprašanjih, ki se lahko pojavijo v okviru uporabe člena 233 ES, na primer pri vprašanjih v zvezi s potekom časa, z možnostjo ponovitve postopkov, z vpogledom v spis, ki je neločljivo povezan s ponovitvijo postopka, s posredovanjem pooblaščenca za zaslišanje in Svetovalnega odbora ter z morebitnimi posledicami člena 20 Uredbe št. 17, se ne zahtevajo nova zaslišanja, saj ne spreminjajo vsebine očitkov, ki so lahko samo predmet naknadnega sodnega nadzora (glej v tem smislu zgoraj v točki 38 navedeno sodbo Sodišča PVC II, točka 93).

167 Komisija je v obravnavanem primeru povzela skoraj celotno vsebino Odločbe 91/298. Izpodbijani odločbi je dodala samo del, ki se je nanašal na postopek pred Splošnim sodiščem in Sodiščem.

168 Res je sicer, da je Komisija v delu izpodbijane odločbe, v katerem je opisano dejansko stanje, dodala tudi ugotovitve iz Odločbe 91/297, ki je bila nato z zgoraj v točki 17 navedeno sodbo Solvay I razglašena za nično.

169 Vendar je bilo v Odločbi 91/298, na podlagi katere je bila sprejeta izpodbijana odločba, izrecno sklicevanje na Odločbo 91/297 glede informacij o proizvodu in trgu sode (glej točko I B iz obrazložitve Odločbe 91/298). Poleg tega tožeča stranka v repliki priznava, da so odlomki iz Odločbe 91/297, ki so povzeti v izpodbijani odločbi, „sestavni del“ Odločbe 91/298.

170 Po drugi strani te informacije, ki se nanašajo izključno na dejansko stanje, niso upoštevne za kršitev, ki se tožeči stranki očita v tej zadevi. V obravnavanem primeru se namreč zadevno ravnanje nanaša na omejevalni sporazum, sklenjen med tožečo stranko in družbo CFK, in ne na protikonkurenčno ravnanje tožeče stranke in družbe ICI.

171 Zato je treba ugotoviti, da imata izpodbijana odločba in Odločba 91/298 v bistvu enako vsebino in temeljita na enakih razlogih.

172 Komisiji zato v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 165 in 166 zgoraj, pred sprejetjem izpodbijane odločbe tožeče stranke ni bilo treba vnovič zaslišati.

173 Poleg tega je trditev v zvezi s kršitvijo pravice do vpogleda v spis predmet samostojnega očitka in bo tudi preučena drugje.

174 Iz navedenega izhaja, da je treba tretji del drugega tožbenega razloga zavrniti.

Četrti del: neizvedba novega posvetovanja s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje

– Trditve strank

175 Tožeča stranka izpodbija ugotovitev iz točk od 254 do 257 zgoraj v točki 25 navedene sodbe Splošnega sodišča PVC II, da v tej zadevi ni bilo potrebno novo posvetovanje s Svetovalnim odborom. Tožeča stranka v nasprotju z razsodbo Splošnega sodišča v navedeni sodbi meni, da obveznost posvetovanja s Svetovalnim odborom ne izhaja iz člena 1 Uredbe Komisije 99/63/EGS z dne 25. julija 1963 o zaslišanjih, predvidenih v členu 19(1) in (2) Uredbe št. 17 (UL 127, str. 2268), v katerem je naveden samo kronološki potek postopka, temveč iz člena 10 Uredbe št. 17 v različici, ki je veljala ob nastanku dejanskega stanja. Še več, čeprav je posvetovanje s Svetovalnim odborom pomembno postopkovno jamstvo, njegov cilj ni samo zaslišanje podjetja, na katero se nanaša osnutek odločbe, kar potrjuje dejstvo, da se mora Komisija s Svetovalnim odborom posvetovati tudi, če se podjetje odreče zaslišanju.

176 Zato bi se bilo treba v obravnavanem primeru s Svetovalnim odborom posvetovati o nameri Komisije, da sprejme izpodbijano odločbo na podlagi zgoraj v točki 19 navedene sodbe Komisija proti Solvay zlasti glede vprašanja upoštevanja načela razumnega roka.

177 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

178 Člen 10 Uredbe št. 17 je v različici, ki je veljala ob nastanku dejanskega stanja, določal:

„3. Pred sprejetjem katere koli odločbe, ki sledi postopku iz odstavka 1, in katere koli odločbe v zvezi s podaljšanjem, spremembo ali preklicem odločbe na podlagi člena [81] (3) [ES], se vpraša za mnenje Svetovalni odbor za omejevalna ravnanja in monopole.

[…]

5. Posvetovanje poteka na skupnem sestanku, ki ga skliče Komisija; takšen sestanek se organizira štirinajst dni po tem, ko je bilo odposlano obvestilo o njegovem sklicu. Obvestilu se glede na vsak posamezni primer, ki ga je treba raziskati, doda povzetek primera skupaj z navedbo najpomembnejših dokumentov in predhodni osnutek odločbe.“

179 Poleg tega člen 1 Uredbe št. 99/63 določa:

„Komisija pred posvetovanjem s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje opravi zaslišanje na podlagi člena 19(1) Uredbe št. 17.“

180 V skladu z ustaljeno sodno prakso iz člena 1 Uredbe št. 99/63 izhaja, da se zaslišanje vpletenih podjetij in posvetovanje s Svetovalnim odborom zahtevata v enakih primerih (sodba Sodišča z dne 21. septembra 1989 v združenih zadevah Hoechst proti Komisiji, 46/87 in 227/88, Recueil, str. 2859, točka 54, in zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 115).

181 Uredbo št. 99/63 je nadomestila Uredba Komisije (ES) št. 2842/98 z dne 22. decembra 1998 o zaslišanju pogodbenic v nekaterih postopkih na podlagi člena [81 ES] in [82 ES] (UL L 354, str. 18), ki je veljala ob sprejetju izpodbijane odločbe in katere člen 2(1) je podoben členu 1 Uredbe št. 99/63.

182 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, kot izhaja iz izpodbijane odločbe, da je bilo pred sprejetjem Odločbe 91/298 opravljeno posvetovanje s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje. Tožeča stranka ne izpodbija niti obstoja niti pravilnosti tega posvetovanja.

183 Ker izpodbijana odločba ne vsebuje bistvenih sprememb v primerjavi z Odločbo 91/298, se Komisiji, ki ji tožeče stranke pred sprejetjem izpodbijane odločbe ni bilo treba vnovič zaslišati, prav tako ni bilo treba vnovič posvetovati s Svetovalnim odborom (glej v tem smislu zgoraj v točki 38 navedeno sodbo Sodišča PVC II, točka 118).

184 Zato je treba zavrniti četrti del drugega tožbenega razloga.

Peti del: nepravilna sestava Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje

– Trditve strank

185 Tožeča stranka trdi, da so se po posvetovanju s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje, ki je bilo opravljeno pred sprejetjem Odločbe 91/298 in izpodbijane odločbe, Skupnosti 1. januarja 1995 pridružile tri države. Ker navedeni odbor sestavlja po en predstavnik vsake države članice, sestava tega svetovalnega odbora takrat, ko je Komisija sestavila osnutek, na podlagi katerega je bila sprejeta izpodbijana odločba, ni bila več veljavna. Komisija bi torej morala opraviti novo posvetovanje s Svetovalnim odborom v pravilni sestavi.

186 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

187 Člen 10(4) Uredbe št. 17 je v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja, določal:

„Svetovalni odbor sestavljajo uradniki, pristojni za omejevalna ravnanja in monopole. Vsaka država članica imenuje enega uradnika, ki jo zastopa in ki ga lahko ob odsotnosti nadomesti drug uradnik.“

188 V skladu s sodno prakso sprememba sestave nekega organa ne vpliva na kontinuiteto samega organa, katerega dokončni ali pripravljalni akti načeloma ohranijo vse učinke (sodba Sodišča z dne 13. novembra 1990 v zadevi Fedesa in drugi, C-331/88, Recueil, str. I-4023, točka 36).

189 Poleg tega ne obstaja nobeno splošno načelo prava Skupnosti, s katerim bi se zahtevala kontinuiteta sestave upravnega organa, ki odloča o postopku, v katerem se lahko naloži globa (zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II, točki 322 in 323).

190 Iz tega izhaja, da se Komisiji po pristopu treh novih držav k Skupnosti ni bilo treba vnovič posvetovati s Svetovalnim odborom.

191 Zato je treba zavrniti peti del drugega tožbenega razloga.

Sedmi del: kršitev načel nepristranskosti, dobrega upravljanja in sorazmernosti

– Trditve strank

192 Tožeča stranka trdi, da je v izpodbijani odločbi skoraj dobesedno povzeta odločba, sprejeta deset let pred tem, in da niso upoštevani pretečeni čas in posledice razglasitve ničnosti Odločbe 91/297. Tožeča stranka še trdi, da bi ji morala Komisija omogočiti celovit vpogled v spis.

193 Poleg tega je izpodbijana odločba nesorazmerna, ker povzroči vnovični začetek postopka precej po nastanku dejanskega stanja, tako da je brez vsakega polnega učinka.

194 Še več, tožeča stranka trdi, da Komisija ni pojasnila, zakaj je menila, da ji je treba vnovič naložiti „drakonsko odločbo“, medtem ko se je po razglasitvi ničnosti Odločbe 91/297 odrekla sprejetju nove odločbe. Kljub temu je Komisija kot celoto obravnavala vse kršitve, na katere se nanašajo odločbe 91/297, 91/298 in 91/299, ki so bile sprejete v zvezi s tem. Splošno sodišče torej ne more presojati razlogov za odločitev Komisije, da sprejme novo odločbo, katere vsebina je skoraj enaka vsebini Odločbe 91/298.

195 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

196 Tožeča stranka v okviru domnevne kršitve načel nepristranskosti, dobrega upravljanja in sorazmernosti povzema že navedene trditve, ki se med drugim nanašajo na potek časa in pravico do vpogleda vpis, ki ju bo Splošno sodišče tudi sicer proučilo.

197 Edino novo dejstvo se nanaša na neobrazložitev dejstva, da je Komisija sprejela novo odločbo, katere vsebina naj bi bila skoraj enaka vsebini Odločbe 91/298. V zvezi s tem je treba navesti, da je Komisija odločitev za vnovično sprejetje Odločbe 91/298 obrazložila v točkah od 67 do 78 obrazložitve izpodbijane odločbe, ki so dodane Odločbi 91/298. Zato očitek tožeče stranke nima dejanske podlage.

198 Sedmi del drugega tožbenega razloga je zato treba zavrniti.

199 Iz navedenega izhaja, da je treba zavrniti drugi tožbeni razlog v celoti, z izjemo šestega dela, ki se nanaša na kršitev pravice do vpogleda v spis in bo proučen v okviru četrtega tožbenega razloga.

Tretji tožbeni razlog: neobstoj vpliva na trgovino med državami članicami

Trditve strank

200 Tožeča stranka trdi, da je Komisija izpodbijano odločbo „slabo obrazložila“, ker se je tožeča stranka pri dokazovanju vpliva na trgovino med državami članicami sklicevala samo na svojo domnevno splošno politiko nadzora nad trgom sode v Skupnosti in je trdila, da je bil domnevni sporazum med njo in družbo CFK del te splošne politike.

201 Kot navaja tožeča stranka, to sklicevanje na domnevno splošno politiko kaže na pristop Komisije, ki je v zadevah v zvezi z „natrijevim karbonatom“ vedno menila, da se kršitve iz členov 81 ES in 82 ES medsebojno krepijo in sestavljajo skupno strategijo delitve trgov in omejevanja konkurence.

202 Vendar Komisiji, prvič, nikoli ni uspelo dokazati obstoja domnevnega „evropskega kartela“ med vsemi proizvajalci natrijevega karbonata.

203 Drugič, tudi če ravnanja, ki jih očita Komisija, pomenila zlorabo, gre za posamezne primere, ki bistveno ne vplivajo na konkurenco.

204 Tretjič, zadevni domnevni sporazum se je nanašal na minimalne količine, saj Komisija navaja 11.000 ton v dveh letih na trgu, večjem od enega milijona ton, kar je približno 1 % letne porabe na nemškem trgu in približno 4 % skupne proizvodne zmogljivosti družbe CFK. Poleg tega se je domnevno nanašal na količine natrijevega karbonata, ki jih družba CFK ni mogla dati na trg. Zato domnevni sporazum ni mogel bistveno posegati v trgovino med državami članicami.

205 Tožeča stranka v repliki opozarja, da čeprav ni navedla posebnega tožbenega razloga v zvezi z obstojem domnevnega sporazuma, katerega sklenitev z družbo CFK ji očita Komisija, to ne pomeni, da priznava obstoj takega sporazuma.

206 Tožeča stranka še navaja, da so bile cene v Nemčiji višje kot drugje v Skupnosti. Če bi torej družba CFK želela svoje količine prodajati v drugih državah članicah, bi se morala soočiti z znižanjem prihodkov, za katere ne bi imela nobenega interesa, da jih povečuje z nadaljnjim zniževanjem cen na teh trgih. Družba CFK bi imela brez domnevnega sporazuma interes, da bi količine, ki jih družba DSW ni porabila, dala na nemški trg.

207 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

Presoja Splošnega sodišča

208 Člen 81(1) ES se uporablja samo za sporazume, ki bi lahko vplivali na trgovino med državami članicami. V skladu z ustaljeno sodno prakso mora sporazum med podjetji, da bi lahko vplival na trgovino med državami članicami, na podlagi vseh objektivnih pravnih in stvarnih elementov omogočati, da se z zadostno verjetnostjo predvideva, da lahko neposredno ali posredno, dejansko ali morebiti vpliva na trgovinske tokove med državami članicami tako, da bi lahko škodil uresničevanju ciljev enotnega trga med državami (sodba Sodišča z dne 11. julija 1985 v zadevi Remia in drugi proti Komisiji, 42/84, Recueil, str. 2545, točka 22, in sodba Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2006 v združenih zadevah FNCBV in drugi proti Komisiji, T-217/03 in T-245/03, ZOdl., str. II-4987, točka 63). Vpliv na trgovino znotraj Skupnosti torej na splošno izhaja iz združitve več dejavnikov, ki posamezno niso nujno odločilni (sodbi Sodišča z dne 15. decembra 1994 v zadevi DLG, C-250/92, Recueil, str. I-5641, točka 54, in z dne 29. aprila 2004 v zadevi British Sugar proti Komisiji, C-359/01 P, Recueil, str. I-4933, točka 27).

209 Pri tem ni pomembno, ali je vpliv omejevalnega sporazuma na trgovino neugoden, nevtralen ali ugoden. Omejevanje konkurence bi namreč lahko vplivalo na trgovino med državami članicami, če bi lahko preusmerilo običajne trgovinske tokove (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 29. oktobra 1980 v združenih zadevah van Landewyck in drugi proti Komisiji, od 209/78 do 215/78 in 218/78, Recueil, str. 3125, točka 172).

210 Poleg tega je zmožnost omejevalnega sporazuma, da vpliva na trgovino med državami članicami, torej njegov morebitni učinek, dovolj, da ta spada na področje uporabe člena 81 ES, in ni nujno, da se dokaže dejanska škoda za trgovino (sodba Sodišča z dne 21. januarja 1999 v združenih zadevah Bagnasco in drugi, C-215/96 in C-216/96, Recueil, str. I-135, točka 48, in sodba Splošnega sodišča z dne 14. decembra 2006 v združenih zadevah Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, od T-259/02 do T-264/02 in T-271/02, ZOdl., str. II-5169, točka 166). Kljub temu mora biti morebitni učinek omejevalnega sporazuma na trgovino občuten ali, povedano z drugimi besedami, ne sme biti neznaten (sodba Sodišča z dne 28. aprila 1998 v zadevi Javico, C-306/96, Recueil, str. I-1983, točki 12 in 17, in zgoraj v točki 71 navedena sodba CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 207).

211 Sicer pa omejevalni sporazum, ki se nanaša na celotno ozemlje države članice, glede na značilnosti utrjuje delitev trga na nacionalni ravni, tako da ovira gospodarsko prepletenost, ki jo Pogodba uresničuje (sodbi Sodišča z dne 17. oktobra 1972 v zadevi Vereeniging van Cementhandelaren proti Komisiji, 8/72, Recueil, str. 977, točka 29, in z dne 23. novembra 2006 v zadevi Asnef-Equifax in Administración del Estado, C-238/05, ZOdl., str. I-11125, točka 37).

212 V obravnavanem primeru je Komisija v točki 59 obrazložitve izpodbijane odločbe svojo ugotovitev, da zadevni sporazum vpliva na trgovino med državami članicami, oprla na tri dejstva: prvič, ta sporazum „je bil del splošne politike za nadzor nad trgom sode v Skupnosti“; drugič, namen tega sporazuma „je bil ne samo bistveno zmanjšati konkurenco v Skupnosti, ampak tudi ohraniti togost strukture trga in njegovo razdelitev glede na nacionalne meje“ in tretjič, „brez tega sporazuma bi družba CFK količino, ki jo je tožeča stranka umaknila v skladu z jamstvom, zelo verjetno dala na druge trge Skupnosti“.

213 Najprej je treba ugotoviti, da tožeča stranka v pisanjih ne izpodbija zadnjih dveh dejstev, ki ju je navedla Komisija.

214 Dalje, navesti je treba, da tožeča stranka ne navaja nobenega tožbenega razloga za izpodbijanje obstoja sporazuma med njo in družbo CFK, na podlagi katerega bi v skladu s členom 1 izpodbijane odločbe „družbi CFK jamčila minimalni obseg prodaje natrijevega karbonata v Nemčiji […] in morebiten primanjkljaj družbe CFK izravnala z odkupom potrebnih količin, da bi njena prodaja dosegla zajamčeni minimum“.

215 Jamstveni sporazum, ki se nanaša na minimalni letni obseg prodaje na nacionalnem trgu, kakršen je ta v obravnavani zadevi, že po definiciji lahko preusmeri običajne trgovinske tokove. Povzroči namreč, da se s trga umakne del proizvodnje natrijevega karbonata, ki bi se sicer izvozil v druge države članice.

216 Tudi če je trditev tožeče stranke v zvezi z neobstojem splošne politike nadzora nad trgom sode utemeljena, je torej treba ugotoviti, da ta trditev ne vpliva na zakonitost izpodbijane odločbe, ker sklep Komisije o ugotovitvi vpliva na trgovino med državami članicami dovolj potrjuje dejstvo, da bi lahko zadevni sporazum preusmeril običajne trgovinske tokove.

217 Tožeča stranka še trdi, da sporazum glede na majhen obseg zadevnih količin ni mogel občutno vplivati na trgovino med državami članicami.

218 Iz točke 43 obrazložitve izpodbijane odločbe izhaja, da medtem ko je nemški trg v letih 1986 in 1987 obsegal približno 1.080.000 ton, je bilo jamstvo družbe CFK prvotno, v letu 1987, določeno na 179.000 ton, pozneje pa se je ta količina zvišala. Pri tem se ne smemo sklicevati na količino, ki jo je tožeča stranka vsako leto dejansko odkupila od družbe CFK, ampak na količino, ki bi jo bila tožeča stranka prisiljena odkupiti od družbe CFK na podlagi sporazuma, tj. prvotnih 179.000 ton.

219 Kot Komisija upravičeno poudarja v odgovoru na tožbo, ne moremo šteti, da je količina 179.000 ton, ki je v letu 1987 pomenila 16,57 % nemškega trga, zanemarljiva.

220 Iz navedenega izhaja, da je Komisija v izpodbijani odločbi upravičeno menila, da bi lahko zadevni omejevalni sporazum vplival na trgovino med državami članicami.

221 Zato je treba zavrniti tretji tožbeni razlog.

Četrti tožbeni razlog: kršitev pravice do vpogleda v spis

222 Četrti tožbeni razlog je v bistvu razdeljen na dva dela, v okviru katerih se trdi, da so med dokumenti v spisu, pregledanimi v okviru ukrepov procesnega vodstva, dokumenti, ki bi koristili obrambi, in da tožeča stranka ni imela celovitega vpogleda v spis.

223 Najprej je treba opozoriti, da spoštovanje pravic do obrambe pomeni temeljno načelo prava Skupnosti in ga je treba spoštovati v vseh okoliščinah, zlasti v vsakem postopku, ki bi lahko pripeljal do sankcij, čeprav gre za upravni postopek. Na podlagi tega načela se zahteva, da je zadevnim podjetjem in združenjem podjetij v fazi upravnega postopka omogočeno, da primerno sporočijo svoje stališče o resničnosti in ustreznosti dejstev, očitkov in okoliščin, ki jih zatrjuje Komisija (sodba Sodišča z dne 23. maja 1978 v zadevi Hoffmann-La Roche, 102/77, Recueil, str. 1139, točka 11, in sodba Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v zadevi Avebe proti Komisiji, T-314/01, ZOdl., str. II-3085, točka 49).

224 Pravica do vpogleda v spis kot izraz načela varstva pravic do obrambe pomeni, da mora Komisija zadevnemu podjetju dati možnost, da prouči vse dokumente v preiskovalnem spisu, ki bi lahko bili pomembni za njegovo obrambo. K temu spadajo obremenilni in razbremenilni dokumenti, razen poslovnih skrivnosti drugih podjetij, internih dokumentov Komisije in drugih zaupnih podatkov (sodba Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 68, in zgoraj v točki 71 navedena sodba z dne 18. junija 2008 Hoechst proti Komisiji, točka 145).

225 Glede obremenilnih dokazov mora zadevno podjetje dokazati, da bi bil rezultat, do katerega je prišla Komisija v odločbi, drugačen, če bi moral biti dokument, ki ni bil poslan in na katerega se je Komisija oprla pri obdolžitvi tega podjetja, izločen kot obremenilni dokaz. Glede razbremenilnih dokazov mora zadevno podjetje dokazati, da je lahko njihovo nerazkritje v njegovo škodo vplivalo na potek postopka in vsebino odločbe Komisije. Dovolj je, če podjetje dokaže, da bi lahko navedene razbremenilne dokumente uporabilo pri svoji obrambi, in sicer da bi se, če bi se nanje lahko oprlo v upravnem postopku, lahko sklicevalo na dokaze, ki ne bi bili skladni z ugotovitvami, ki jih je sprejela Komisija, in bi lahko tako kakor koli vplivali na njeno presojo v poznejši odločbi, vsaj glede teže in trajanja njemu očitanega dejanja, ter s tem na višino globe. Možnost, da bi lahko nerazkriti dokument vplival na potek postopka in na vsebino odločbe Komisije, se lahko dokaže le po predhodni presoji nekaterih dokazov, ki kažejo, da bi bili lahko nerazkriti dokumenti – glede na te dokaze – tako pomembni, da jih ne bi smeli zanemariti (zgoraj v točki 224 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točke od 73 do 76, in zgoraj v točki 71 navedena sodba z dne 18. junija 2008 v zadevi Hoechst proti Komisiji, točka 146).

226 Nazadnje, kršitev pravice do vpogleda v spis bi lahko povzročila popolno ali delno razglasitev ničnosti odločbe Komisije le, če bi nepravilni dostop do preiskovalnega spisa v upravnem postopku podjetju oziroma zadevnim podjetjem preprečeval, da se seznanijo z dokumenti, ki bi lahko bili koristni za njihovo obrambo, in bi tako kršil njihovo pravico do obrambe. Tako bi bilo, če bi z razkritjem dokumenta obstajala možnost, čeprav majhna, da bi bil izid tega postopka drugačen, če bi se lahko zadevno podjetje nanj sklicevalo v upravnem postopku (glej v tem smislu zgoraj v točki 224 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točke od 73 do 76).

227 Ob upoštevanju teh ugotovitev je treba presoditi, ali je Komisija v tej zadevi spoštovala pravico do obrambe tožeče stranke.

Prvi del: dejstvo, da so bili med dokumenti iz spisa, pregledanimi v okviru ukrepov procesnega vodstva, dokumenti, ki bi koristili obrambi

228 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v prejšnjih točkah, mora glede razbremenilnih dokazov zadevno podjetje dokazati, da je lahko njihovo nerazkritje v njegovo škodo vplivalo na potek postopka in na vsebino odločbe Komisije.

229 V obravnavanem primeru je tožeča stranka stališča predložila 15. julija 2005, po seznanitvi z dokumenti iz spisa.

– Trditve strank

230 Tožeča stranka trdi, da bi se lahko na podlagi vpogleda v te dokumente med upravnim postopkom sklicevala na trditve, ki bi koristile njeni obrambi, glede neobstoja vpliva na trgovino med državami članicami.

231 Tožeča stranka po eni strani trdi, da bi lahko na podlagi dokumentov iz preiskovalnega spisa, do katerih med upravnim postopkom ni imela dostopa, dokazala, da ni uvedla poslovne strategije nadzora nad trgom in da je družba CFK v istem obdobju natrijev karbonat dobavljala tudi drugim konkurentom. Iz internega sporočila družbe CFK zlasti izhaja, da je leta 1988 dobavila 2.544 ton natrijevega karbonata, in sicer zaradi proizvodnih težav, s katerimi se je soočala v svojih obratih na jugu Evrope. Poleg tega drugi dokumenti iz preiskovalnega spisa, do katerih tožeča stranka med upravnim postopkom ni imela dostopa, dokazujejo, da so se vsi proizvajalci natrijevega karbonata redno oskrbovali med seboj.

232 Po drugi strani tožeča stranka trdi, da dokumenti iz spisa, v katere med upravnim postopkom ni imela vpogleda, dokazujejo, da sta v letih, ko je družba CFK izvedla sporne dobave, vrsta in količina izvoza v druge države ostali podobni. Zato dobave tožeči stranki niso vplivale na trgovinske tokove v Skupnosti.

233 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

234 Najprej je treba opozoriti, da ugotovitev Komisije v izpodbijani odločbi, da je bil zadevni sporazum del splošne politike za nadzor nad trgom sode v Skupnosti, ne vpliva na zakonitost izpodbijane odločbe (glej točko 216 zgoraj). Zato dokumenti, na katere se je tožeča stranka sklicevala po seznanitvi s spisom, tudi če bi dokazovali neobstoj njene poslovne strategije za nadzor nad trgom, ne bi mogli povzročiti razglasitve ničnosti izpodbijane odločbe.

235 Tožeča stranka, ki je bila v času nastanka spornih dejstev prva proizvajalka natrijevega karbonata v Skupnosti, je vsekakor imela potrebne informacije, da bi se lahko leta 1990 sklicevala na dejstvo, da so se proizvajalci natrijevega karbonata oskrbovali med seboj, in ga tudi utemeljila. Natančneje, tožeča stranka se sklicuje na več dokumentov, v katerih je navedeno, da je med njo in njenimi konkurenti potekala prodaja natrijevega karbonata, česar seveda ni mogla spregledati.

236 Poleg tega s trditvijo, da dobave tožeči stranki niso vplivale na trgovinske tokove v Skupnosti, ni mogoče ovreči ugotovitve Komisije v zvezi z vplivom na trgovino med

državami članicami. Kot je namreč Komisija navedla v točki 58 obrazložitve izpodbijane odločbe, je bil cilj sporazuma ustvariti razmere umetne stabilnosti trga, česar tožeča stranka ne izpodbija. Ker je bil sporazum namenjen ohranitvi obstoječe strukture trga natrijevega karbonata, je logično, da je moral izvoz družbe CFK ostati nespremenjen. Zato trditev tožeče stranke še zdaleč ne izpodbija ugotovitev Komisije o vplivu na trgovino med državami članicami, ampak jih prej potrjuje.

237 Tožeča stranka zato ni dokazala, da bi z razkritjem teh dokumentov obstajala možnost, čeprav majhna, da bi bil izid upravnega postopka drugačen, če bi se lahko nanje sklicevala v navedenem postopku, kot to zahteva sodna praksa (zgoraj v točki 224 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točke od 73 do 76).

238 Iz proučitve dokumentov, na katere se je tožeča stranka sklicevala po vpogledu v spis, v okviru ukrepov procesnega vodstva zato izhaja, da Komisija ni kršila pravice do obrambe tožeče stranke. Zato je treba prvi del četrtega tožbenega razloga, ki ga je navedla tožeča stranka, zavrniti.

Drugi del: dejstvo, da tožeča stranka ni imela celovitega vpogleda v spis

– Trditve strank

239 Tožeča stranka v tožbi navaja, da ji ni nikoli uspelo pridobiti popolnega zaporednega seznama iz spisa Komisije. Poleg tega ji je Komisija v upravnem postopku pred sprejetjem Odločbe 91/298 omogočila samo vpogled v obremenilne dokumente, ki so bili priloženi k obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Glede na opis spisa, ki izhaja

iz zgoraj v točki 17 navedene sodbe Solvay I, je bil tožeči stranki zato zavrnjen vpogled v vse „podspise“ o njenih konkurentih (družbe Rhône-Poulenc, CFK, Matthes & Weber, Akzo in ICI) in v kakih deset spisov, ki so vsebovali odgovore na zahteve za informacije na podlagi člena 11 Uredbe št. 17 v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja, zlasti tiste, ki jih je Komisija naslovila na nekatere njene stranke. Tožeča stranka trdi, da tako ni mogla proučiti, ali ti spisi vsebujejo dejstva, ki bi koristila njeni obrambi, zlasti glede konkurenčnega položaja na nemškem trgu, okoliščin domnevnega sporazuma ter njegovih učinkov na konkurenco in trgovino med državami članicami. Ta vpogled v spis je še toliko pomembnejši, ker so bili dokazi uničeni zaradi časa, ki je pretekel od nastanka očitanih dejstev.

240 Tožeča stranka v stališčih z dne 15. julija 2005, ki jih je predložila po seznanitvi s spisom v sodnem tajništvu Splošnega sodišča, meni, da ne more navesti, kako bi manjkajoči dokumenti v spisu koristili njeni obrambi. V zvezi s tem opozarja, prvič, da je Komisija izrecno priznala, da se je pet fasciklov izgubilo, in, drugič, da ne more jamčiti, da so fascikli, ki jih še ima, popolni, saj dokumenti in zaporedni seznam niso oštevilčeni zaporedno. Iz tega sklepa, da je treba izpodbijano odločbo v celoti razglasiti za nično, saj Splošno sodišče ni moglo preveriti njene zakonitosti.

241 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

– Presoja Splošnega sodišča

242 Najprej je treba poudariti, da Komisija med upravnim postopkom pred sprejetjem Odločbe 91/298 ni sestavila zaporednega seznama dokumentov v spisu in da je tožeči stranki poslala samo obremenilne dokumente, ki so bili priloženi obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

243 Komisija je v zvezi s tem na obravnavi navedla, da je v nekaterih zadevah praksa, da se zadevnim podjetjem pošlje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, h kateremu so zaradi obsežnosti spisa priloženi samo nekateri dokumenti, ta podjetja pa so nato pozvana, naj se v njenih prostorih na podlagi zaporednega seznama seznanijo z vsemi dostopnimi dokumenti. Kot navaja Komisija, pa se je poročevalec v zadevi, v kateri je bila sprejeta Odločba 91/298, odločil za „poenostavitev postopka“, saj je menil, da bi bila glede na to, da so bili vsi navedeni dokumenti poslani skupaj z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah, seznanitev z njimi nepotrebna in da zato zaporedni seznam ni nujen.

244 Opozoriti je treba, da je Komisija na straneh 40 in 41 *Dvanajstega poročila o politiki konkurence* glede vpogleda v spis določila ta pravila:

„Komisija da podjetjem v postopku možnost seznanitve s spisom, ki jih zadeva. Podjetja se o vsebini spisa Komisije obvestijo tako, da se obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ali dopisu o zavrnitvi pritožbe priloži seznam vseh dokumentov iz spisa, skupaj z navedbo dokumentov ali njihovih delov, v katere imajo vpogled. Podjetja so pozvana, naj na kraju samem proučijo dostopne dokumente. Če želi podjetje proučiti samo nekatere od njih, mu lahko Komisija pošlje kopije. Komisija šteje, da so naslednji dokumenti zaupni in zato nedostopni določenemu podjetju: dokumenti ali deli dokumentov, ki vsebujejo poslovne skrivnosti drugih podjetij; notranji dokumenti Komisije, kot so sporočila, osnutki ali drugi delovni dokumenti; vse druge zaupne informacije, na primer tiste, na podlagi katerih je mogoče opredeliti pritožnike, ki ne želijo razkriti svoje identitete, in informacije, ki so bile Komisiji poslane ob upoštevanju njihove zaupnosti.“

245 Iz teh pravil izhaja, da bi morala Komisija med upravnim postopkom pred sprejetjem Odločbe 91/298 tožeči stranki omogočiti vpogled v vse obremenilne in razbremenilne dokumente, ki jih je zbrala med preiskavo, z izjemo poslovnih skrivnosti drugih podjetij, notranjih dokumentov Komisije in drugih zaupnih informacij (glej v tem smislu sodbi Splošnega sodišča z dne 17. decembra 1991 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji,

T-7/89, Recueil, str. II-1711, točke od 51 do 54, in z dne 18. decembra 1992 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, od T-10/92 do T-12/92 in T-15/92, Recueil, str. II-2667, točke od 39 do 41).

246 Zato je treba ugotoviti, da se je Komisija v zadevi, v kateri je bila sprejeta Odločba 91/298, oddaljila od pravil, ki jih je določila leta 1982, s tem da ni sestavila zaporednega seznama dokumentov v spisu in tožeči stranki ni omogočila vpogleda v vse dokumente iz spisa.

247 Dalje, navesti je treba, da je Komisija, potem ko je Splošno sodišče Odločbo 91/298 zaradi neoverovitve razglasilo za nično, menila, da ima pravico sprejeti izpodbijano odločbo brez vnovične sprožitve upravnega postopka.

248 Zato je treba ugotoviti, da Komisija pred sprejetjem izpodbijane odločbe tožeči stranki ni poslala vseh dokumentov iz spisa, do katerih je imela dostop, in je ni pozvala, naj se v njenih prostorih seznani z navedenimi dokumenti, tako da je bil upravni postopek glede tega nepravilen.

249 Vendar iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je pravica do obrambe kršena zaradi postopkovne nepravilnosti samo, če je ta konkretno vplivala na možnost zadevnega podjetja, da se brani (sodbi Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v zadevi Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji, T-44/00, Recueil, str. II-2223, točka 55, in z dne 14. decembra 2005 v zadevi General Electric proti Komisiji, T-210/01, Recueil, str. II-5575, točka 632).

250 Splošno sodišče je v teh okoliščinah v okviru pravnega sredstva, vloženega zoper izpodbijano odločbo, odredilo ukrepe procesnega vodstva za zagotovitev celovitega vpogleda v spis, da bi presodilo, ali je lahko to, da Komisija ni hotela razkriti dokumenta ali poslati listine, škodovalo obrambi tožeče stranke (glej v tem smislu zgoraj v točki 224 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 102).

251 V zvezi s tem je treba opozoriti, da taka proučitev, ki je omejena na sodno preverjanje navedenih tožbenih razlogov, niti glede na cilj niti glede na učinek ne nadomesti celovite preiskave zadeve v okviru upravnega postopka. Podjetja, ki je vložilo tožbo zoper odločbo Komisije, pozna seznanitev z nekaterimi dokumenti iz spisa ne vrne v položaj, v katerem bi bilo, če bi se lahko na iste dokumente oprlo pri predložitvi pisnih in ustnih stališč tej instituciji (glej zgoraj v točki 224 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 103 in navedena sodna praksa). Če je vpogled v spis zagotovljen na stopnji sodnega postopka, zadevnemu podjetju prav tako ni treba dokazati, da bi bila vsebina odločbe Komisije drugačna, če bi imelo vpogled v dokumente, ki niso bili poslani, temveč samo, da bi lahko navedeni dokumenti koristili njeni obrambi (sodba Sodišča z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Corus UK proti Komisiji, C-199/99 P, Recueil, str. I-11177, točka 128, in zgoraj v točki 38 navedena sodba Sodišča PVC II, točka 318).

252 V obravnavanem primeru je Komisija na zahtevo Splošnega sodišča predložila obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in dokumente iz prilog. Sestavila je tudi zaporedni seznam trenutnih dokumentov v spisu.

253 V zvezi s tem je treba, prvič, ugotoviti, da ni znana natančna vsebina prvotne sestave spisa. Komisija je sicer res navedla, da je trenutna sestava spisa enaka sestavi prvotnega spisa, v katerem so bili „podspisi“ označeni s številkami od 1 do 71. Vendar je Komisija Splošno sodišče hkrati obvestila o obstoju neoštevilčenega „podspisa“ z oznako „Oberland Glas“.

254 Drugič, opozoriti je treba, da je Komisija izrecno priznala, da je izgubila pet „podspisov“ s številkami od 66 do 70. Iz njenega dopisa z dne 15. marca 2005 namreč izhaja, da je tako sklepala na podlagi ugotovitve, da ima „podspise“, označene s številkami od 1 do 65, in da „podspis“ št. 71 vsebuje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.

255 Komisija je v stališčih z dne 18. novembra 2005 navedla, da je „malo verjetno, da bi manjkajoči spisi vsebovali razbremenilne dokumente“. Ko je bila na obravnavi pozvana, naj pojasni pomen tega stavka, je navedla, da navedeni „podspisi“ „verjetno“ ne vsebujejo razbremenilnega dokumenta in da s „statističnega“ vidika ne bi mogli koristiti obrambi tožeče stranke.

256 Iz teh odgovorov izhaja, da Komisija ne more z gotovostjo opredeliti avtorja, vrste in vsebine vsakega dokumenta iz „podspisov“ št. od 66 do 70.

257 Preveriti je torej treba, ali je imela tožeča stranka možnost proučiti vse dokumente iz preiskovalnega spisa, ki bi bili lahko pomembni za njeno obrambo, in ali je bila v nasprotnem primeru kršitev pravice do vpogleda v spis tako velika, da je zaradi nje to postopkovno jamstvo izgubilo pomen. V skladu s sodno prakso je namreč vpogled v spis eno od postopkovnih jamstev za varstvo pravic do obrambe (zgoraj v točki 17 navedena sodba Solvay I, točka 59) in to, da Komisija med postopkom pred sprejetjem odločbe krši pravico do vpogleda v spis, je načeloma lahko razlog za razglasitev ničnosti te odločbe, če je bila kršena pravica do obrambe zadevnega podjetja (zgoraj v točki 251 navedena sodba Corus UK proti Komisiji, točka 127).

258 V zvezi s tem je treba proučiti, ali je bila kršena pravica do obrambe tožeče stranke v zvezi z očitki, ki so bili zoper njo navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in v izpodbijani odločbi.

259 V skladu s sodno prakso je treba kršitev pravice do obrambe proučiti ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera, ker je odvisna predvsem od očitkov, ki jih je Komisija navedla za dokazovanje kršitve, očitane zadevnemu podjetju (zgoraj v točki 224 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 127). Na kratko je treba torej proučiti vsebinske očitke, ki jih je Komisija navedla v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in v izpodbijani odločbi (zgoraj v točki 17 navedena sodba Solvay I, točka 60).

260 Obstoj kršitve pravic do obrambe je treba proučiti tudi ob upoštevanju konkretnih trditev, ki jih je zadevno podjetje navedlo zoper izpodbijano odločbo (glej v tem smislu zgoraj v točki 17 navedeno sodbo ICI II, točka 59).

261 V obravnavanem primeru pa je Splošno sodišče v okviru te tožbe proučilo trditve tožeče stranke in vsebinske očitke iz izpodbijane odločbe ter ugotovilo, da je treba tožbeni razlog, na katerega se je sklicevala tožeča stranka, zavrniti.

262 Ker tožeča stranka v tožbi ni navedla nobene trditve, s katero bi izpodbijala obstoj sporazuma, na katerega se je Komisija sklicevala v izpodbijani odločbi, ni mogoče domnevati, da bi lahko v manjkajočih podspisih odkrila dokumente, na podlagi katerih bi lahko izpodbijala ugotovitve Komisije. Če tožeča stranka ni sklenila sporazuma, na katerega se nanaša izpodbijana odločba, bi lahko to navedla v tožbi, tudi če ni imela celovitega vpogleda v spis. In nazadnje, v zvezi s trditvijo tožeče stranke, da ni bilo splošne politike nadzora nad trgom sode, je treba opozoriti, da lahko, kot je bilo navedeno v točki 215 zgoraj, jamstveni sporazum, kakršen je zadevni sporazum, že po definiciji preusmeri običajne trgovinske tokove.

263 Zato je treba ugotoviti, da ni bilo dokazano, da tožeča stranka ni imela možnosti proučitve vseh dokumentov iz preiskovalnega spisa, ki bi bili lahko pomembni za njeno obrambo. Tudi če tožeča stranka ni imela vpogleda v vse dokumente iz preiskovalnega

spisa, ji ta okoliščina v obravnavanem primeru ni preprečila, da bi se branila pred vsebinskimi očitki, ki jih je Komisija navedla v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in v izpodbijani odločbi.

264 Zato v okoliščinah obravnavanega primera ni treba razglasiti ničnosti izpodbijane odločbe, ker je pet „podspisov“, v katere tožeča stranka nikoli ni imela vpogleda, izginilo iz spisa. Zato je treba zavrniti drugi del četrtega tožbenega razloga in posledično tudi četrti tožbeni razlog v celoti.

2. Predloga za razveljavitev ali znižanje globe

265 Predloga tožeče stranke za razveljavitev ali znižanje globe sta v bistvu razdeljena na pet tožbenih razlogov, ki se nanašajo, prvič, na napačno presojo teže kršitve, drugič, na napačno presojo trajanja kršitve, tretjič, na to, da je Komisija nepravilno upoštevala oteževalne okoliščine, četrtič, na obstoj olajševalnih okoliščin in, petič, na nesorazmernost globe, zlasti glede na pretečeni čas.

Prvi tožbeni razlog: napačna presoja teže kršitve

Trditve strank

266 Tožeča stranka trdi, da mora Komisija upoštevati Smernice o načinu določanja glob, naloženih na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998,

C 9, str. 3, v nadaljevanju: Smernice o načinu določanja glob). Ker pa je dejansko stanje v obravnavanem primeru nastalo pred njihovim sprejetjem, jih Komisiji načeloma ni treba upoštevati, z dvema izjemama: prvič, kadar so v navedenih smernicah povzeta načela, določena s prakso Komisije, in, drugič, kadar uvajajo milejšo politiko Komisije pri določanju zneska globe.

267 Glede teže kršitve – Komisija ni pojasnila, zakaj je domnevni sporazum sporazum o delitvi trga, saj je kot tak prvič in edinkrat opredeljen v točki 62 obrazložitve izpodbijane odločbe. Poleg tega Komisija ni upoštevala, da se je domnevni sporazum nanašal na majhne količine. In nazadnje, Komisija ni obrazložila niti dokazala, da se je zadevni sporazum izvajal v zelo strogi tajnosti.

268 Komisija izpodbija trditve, ki jih je navedla tožeča stranka.

Presoja Splošnega sodišča

269 Najprej je treba opozoriti, da čeprav ima Komisija diskrecijsko pravico pri določitvi zneska posamezne globe in ji ni treba uporabiti natančne matematične formule, ima Splošno sodišče kljub temu na podlagi člena 17 Uredbe št. 17 neomejeno pristojnost v smislu člena 229 ES v okviru tožb zoper odločbe, s katerimi Komisija določi globo, in lahko naloženo globo razveljavi, zniža ali zviša (sodba Splošnega sodišča z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, Recueil, str. II-1181, točka 165, in zgoraj v točki 208 navedena sodba FNCBV in drugi proti Komisiji, točka 358).

270 Prvič, v zvezi z uporabo Smernic o načinu določanja glob je treba opozoriti, da je lahko Komisija novo odločbo sprejela brez sprožitve novega upravnega postopka, saj je bila Odločba 91/298 razglašena za nično zaradi postopkovne napake.

271 Ker je vsebina izpodbijane odločbe skoraj enaka vsebini Odločbe 91/298 in ker obe temeljita na enakih razlogih, je treba pri določitvi zneska globe v izpodbijani odločbi upoštevati pravila, veljavna ob sprejetju Odločbe 91/298.

272 Komisija je namreč ponovila fazo postopka, v kateri je bila storjena postopkovna napaka, in brez vnovične proučitve primera z vidika pravil, ki niso obstajala ob sprejetju Odločbe 91/298, sprejela novo odločbo. Sprejetje nove odločbe domnevno izključuje uporabo Smernic, določenih po sprejetju prve odločbe.

273 Zato se Smernice o načinu določanja glob ne uporabljajo v obravnavanem primeru.

274 Drugič, poudariti je treba, da je Komisija kršitev, očitano tožeči stranki, in sicer sporazum, sklenjen z družbo CFK, štela za „resno“ (točka 62 obrazložitve izpodbijane odločbe).

275 V zvezi s tem je treba spomniti, da je v skladu s sodno prakso znesek glob odvisen od okoliščin in teže kršitve, pri presoji teže kršitve za določitev zneska globe pa je treba

upoštevati zlasti značilnosti omejevanja konkurence (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 23. februarja 1994 v združenih zadevah CB in Europay proti Komisiji, T-39/92 in T-40/92, Recueil, str. II-49, točka 143 in navedena sodna praksa).

276 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da si je ravnanje, očitano tožeči stranki, zaslužilo najmanj oznako „resno“, ki jo je navedla Komisija.

277 Namen zadevnega sporazuma je bil namreč omejiti konkurenco na nemškem trgu z jamstvom odkupa določene količine natrijevega karbonata od družbe CFK, da bi se ohranila raven cen.

278 V točki 58 obrazložitve izpodbijane odločbe, katere vsebine tožeča stranka ne izpodbija, je cilj sporazuma opredeljen tako:

„Njegov očitni namen je bil ustvariti razmere umetne stabilnosti trga. V zameno za prehod na določanje cen, ki ga družba Solvay ni štela za škodljivega, se je družbi CFK jamčil minimalni delež na nemškem trgu. Družba Solvay je s tem, ko je količino, ki je družba CFK ni mogla prodati, umaknila s trga, preprečila, da bi se zaradi konkurence raven cen znižala. Iz zaseženih dokumentov jasno izhaja, da so se sporazumi izvajali in da so imeli želeni učinek. Taki klasični ‚kartelski‘ sporazumi so že glede na svoje značilnosti omejevali konkurenco v smislu člena 81(1) [ES].“

279 Tako gre v nasprotju s trditvami tožeče stranke za sporazum o delitvi trgov, in sicer tako, da so se zadevna podjetja dogovorila o tem, kako bodo na nemškem ozemlju nadzorovala dajanje proizvodnje družbe CFK na trg.

280 Taki omejevalni sporazumi spadajo med omejevalne sporazume, ki so v členu 81(1)(c) ES izrecno razglašeni za nezdružljive s skupnim trgom. V sodni praksi so namreč opredeljeni kot očitno omejevanje konkurence (glej v tem smislu sodbi Splošnega sodišča z dne 15. septembra 1998 v združenih zadevah European Night Services in drugi proti Komisiji, T-374/94, T-375/94, T-384/94 in T-388/94, Recueil, str. II-3141, točka 136, in z dne 27. julija 2005 v združenih zadevah Brasserie nationale in drugi proti Komisiji, od T-49/02 do T-51/02, ZOdl., str. II-3033, točka 173).

281 Tretjič, v zvezi s trditvijo, da se je sporazum nanašal na majhne količine, je dovolj opozoriti, da je bila ta trditev že proučena in zavrnjena (glej točki 218 in 219 zgoraj).

282 Četrtič, v zvezi s trditvijo, da izvajanje sporazuma ni bilo tajno, je treba navesti, da je v točki 47 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeno:

„Sestanka 14. marca 1989 so se udeležili vodstveni predstavniki družbe CFK in njene matične družbe Kali & Salz na eni strani ter družbe DSW na drugi strani. Veliko pove dejstvo, da o tem sestanku ni nobenega poročila ali uradnega zapisnika. Zapisov o njem dejansko ne najdemo niti pri družbi CFK niti pri družbi Kali & Salz. Pri družbi DSW pa je bila zasežena kratka na roke napisana zabeležka.“

283 Tožeča stranka v tožbi v bistvu trdi, da Komisija ni „niti utemeljila niti dokazala“, da se je zadevni sporazum izvajal v zelo strogi tajnosti. Komisija se sklicuje na neobstoj kakršnega koli uradnega poročila, čeprav je bila pri družbi DSW zasežena na roke napisana zabeležka.

284 Vendar samo na podlagi dejstva, da ni nobenega uradnega poročila, ni mogoče sklepati, da se je sporazum izvajal v zelo strogi tajnosti, toliko manj, ker je nemška hčerinska družba tožeče stranke, kot priznava Komisija, sestavila interno zabeležko tega sestanka.

285 Zato Komisija pri presoji teže kršitve ni mogla upoštevati tajnosti zadevnega sporazuma.

286 Kljub temu je lahko Komisija ob upoštevanju dejstva, da zadevni sporazum pomeni očitno omejevanje konkurence, kršitev tožeče stranke vsekakor opredelila kot resno.

287 Zato je treba prvi tožbeni razlog zavrniti.

Drugi tožbeni razlog: napačna presoja trajanja kršitve

Trditve strank

288 Kot navaja tožeča stranka, Komisija nikakor ni dokazala, da je bilo za leto 1990 dano kakršno koli jamstvo glede obsega prodaje. Zato bi bilo treba trajanje kršitve, tudi če bi bila dokazana, skrajšati vsaj za četrtino.

289 Komisija odgovarja, da je bilo v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki je bilo tožeči stranki in družbi CFK poslano 14. marca 1990, navedeno, da se je kršitev nadaljevala „do danes“. Trdi, da je tako zadevnima podjetjema dala možnost, da se seznanita z njenim stališčem glede trajanja kršitve. Vendar sta tožeča stranka in družba CFK samo v celoti zanikali obstoj sporazuma, ne da bi se izrazili o njegovem trajanju, in ji nista predložili nobenega dokaza, na podlagi katerega bi lahko sklepala, da se je kršitev končala.

290 Komisija navaja, da je zaradi neverjetnosti trditev, ki sta jih tožeča stranka in družba CFK navedli v odgovorih na očitke, upravičeno sklepala, da se je sporazum nadaljeval v letu 1990. Komisija se v zvezi s tem sklicuje na sklepne predloge generalnega pravobranilca Sira Gordona Slynna k sodbi Sodišča z dne 7. junija 1983 v združenih zadevah Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji (od 100/80 do 103/80, Recueil, str. 1825, 1914), v katerih je navedel, da se od trenutka, ko je obstoj omejevalnega sporazuma dokazan, domneva, da se nadaljuje, dokler se ne dokaže nasprotno. Komisija v obravnavanem primeru trdi, da se je oprla na posebne okoliščine, ki se ne nanašajo na same značilnosti sporazuma, ampak na pojasnila zadevnih podjetij glede obstoja sporazuma.

291 In nazadnje, Komisija navaja, da tožeča stranka trdi samo, da ni dokazala dejstva, da je bilo leta 1990 dodeljeno jamstvo glede obsega prodaje, ni pa navedla, kdaj se je sporazum končal. Kot opozarja, je bilo tako jamstvo dodeljeno leta 1989, obseg prodaje pa se je povečal v okviru strukturne politike in ne v okviru posameznih dobav.

Presoja Splošnega sodišča

292 Najprej je treba poudariti, da tožeča stranka izpodbija datum prenehanja kršitve, ne pa tudi datuma začetka kršitve, ki je v izreku izpodbijane odločbe opredeljen kot „nekje od leta 1987“.

293 V skladu s sodno prakso Splošnega sodišča je treba pri izračunu trajanja kršitve, katere cilj je omejevanje konkurence, ugotoviti samo dolžino trajanja sporazuma, to je obdobje od datuma njegove sklenitve do datuma njegovega prenehanja (zgoraj v točki 71 navedena sodba CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 280).

294 Trajanje kršitve je sestavni del pojma kršitev v smislu člena 81(1) ES, katerega dokazno breme primarno nosi Komisija. V zvezi s tem sodna praksa zahteva, da kadar ni dokazov, s katerimi bi lahko neposredno dokazali trajanje kršitve, se Komisija opre vsaj na dokaze glede dejstev, ki so si časovno dovolj blizu, tako da se lahko razumno prizna, da je kršitev trajala brez prekinitve med natančnima datumoma (sodbi Splošnega sodišča z dne 7. julija 1994 v zadevi Dunlop Slazenger proti Komisiji, T-43/92, Recueil, str. II-441, točka 79, in z dne 16. novembra 2006 v zadevi Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, T-120/04, Recueil, str. II-4441, točka 51).

295 Ta porazdelitev dokaznega bremena se lahko spremeni, če lahko dejanski elementi, na katere se sklicuje stranka, drugo stranko zavežejo k pojasnilu ali upravičevanju, ker je sicer dopusten zaključek, da so bile zahteve v zvezi z dokaznim bremenom izpolnjene (zgoraj v točki 294 navedena sodba Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, točka 53; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 224 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 79).

296 V obravnavanem primeru je Komisija v členu 1 izpodbijane odločbe navedla, da je tožeča stranka kršila člen 81 ES, „s tem da je nekje od leta 1987 pa vsaj do konca leta 1990 sodelovala pri sporazumu o delitvi trgov“. Poleg tega se v točki 60 obrazložitve izpodbijane odločbe sklicuje na obdobje „nekje od leta 1986 do konca leta 1990“.

297 Po drugi strani je Komisija v točki 2 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da „sta družbi Solvay in CFK nekje od leta 1987 pa vsaj do leta 1989 sodelovali pri sporazumu ali

usklajenem ravnanju, ki je v nasprotju s členom 81 [ES] in na podlagi katerega je družba Solvay za vsako od let 1987, 1988 in 1989 družbi CFK jamčila minimalni obseg prodaje“.

298 Zato je treba ugotoviti, da izpodbijana odločba vsebuje nasprotujoče si navedbe glede prenehanja kršitve.

299 Poleg tega so v odlomku iz izpodbijane odločbe, ki se nanaša na jamstveni sporazum (točke od 42 do 48 obrazložitve), navedeni samo številčni podatki za obdobje do leta 1989, leto 1990 pa v odlomku v zvezi s trajanjem kršitve ni omenjeno (točke od 63 do 66 obrazložitve).

300 Komisija s sklicevanjem na sklepne predloge generalnega pravobranilca Sira Gordona Slynna k zgoraj v točki 290 navedeni sodbi Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji trdi, da se glede na to, da je dokazala obstoj kršitve, domneva, da se je ta nadaljevala, in da mora v obravnavanem primeru tožeča stranka dokazati, da se sporazum v letu 1990 ni več izvajal.

301 Kljub temu je treba poudariti, kot je bilo navedeno zgoraj, da je ugotovitev Komisije, da je zadevni sporazum obstajal do konca leta 1990, navedena samo v izreku in točki 60 obrazložitve izpodbijane odločbe, in sicer s sklicevanjem na ugotovitve Komisije glede obstoja kršitve člena 81 ES, ne da bi kakor koli temeljila na tožbenih razlogih, povezanih z opredelitvijo sporazuma (točke od 53 do 59 obrazložitve izpodbijane odločbe), niti na tožbenih razlogih v zvezi s trajanjem sporazuma (točke od 63 do 66 obrazložitve). V teh okoliščinah in glede na protislovno obrazložitev v izpodbijani odločbi v zvezi s prenehanjem kršitve domneve Komisije ni mogoče uporabiti v obravnavanem primeru, čeprav tožeča stranka ni navedla dokazov o tem, da se je omejevalni sporazum končal konec leta 1989.

302 Tudi če se lahko pojavijo posebne okoliščine, v katerih je mogoče obrniti dokazno breme glede trajanja kršitve (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točke od 2801 do 2804), to namreč ne pomeni, da se mora Komisija v odločbi o ugotovitvi kršitve člena 81(1) ES odreči utemeljenemu sklicevanju na konec trajanja kršitve in navedbi informacij o trajanju kršitve, ki jih mogoče ima.

303 Iz navedenega izhaja, da Komisija, ki je primarno nosila dokazno breme, ni dokazala, da se je zadevna kršitev nadaljevala do konca leta 1990.

304 Zato je treba ugotoviti, da je zadevna kršitev trajala od leta 1987 do leta 1989, ne pa od leta 1987 do leta 1990. Posledično je treba razglasiti ničnost člena 1 izpodbijane odločbe, ker je v njem razglašeno, da je tožeča stranka kršila določbe člena 81 ES, s tem da je približno od leta 1987 in vsaj do leta 1990 sodelovala pri sporazumu o delitvi trgov.

305 V teh okoliščinah je treba izpodbijano odločbo spremeniti tako, da se znesek globe, naložene tožeči stranki, zniža za 25 %.

306 Zato je treba znesek globe znižati za 750.000 EUR.

Tretji tožbeni razlog: Komisija je napačno upoštevala obteževalne okoliščine

Trditve strank

307 Tožeča stranka trdi, da Komisija ni niti obrazložila niti utemeljila opredelitve njenega položaja na zadevnem trgu kot prevladujočega, tako da je treba to opredelitev zavrniti.

308 Poleg tega v izpodbijani odločbi ni bilo dokazano, da je bila domnevna kršitev namerna.

309 Komisija trdi, da je v točkah 18 in 22 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeno, da ima tožeča stranka prevladujoč položaj kot prva proizvajalka v Nemčiji in Skupnosti, z 52- oziroma 60-odstotnim tržnim deležem. Po mnenju Komisije je treba to obrazložitev presojati z vidika Odločbe 91/299, sprejete istega dne.

310 Poleg tega je namernost kršitve navedena v izpodbijani odločbi. Iz točke 58 obrazložitve namreč izhaja, da so se stranke dobro zavedale, da sodelujejo pri sporazumu, ki omejuje konkurenco na trgu.

Presoja Splošnega sodišča

311 Najprej je treba navesti, da je v točki 64 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeno:

„Komisija je pri določitvi zneska globe, ki jo je treba naložiti vsakemu proizvajalcu, upoštevala, da je imela družba Solvay kot prva proizvajalka v Nemčiji in Skupnosti prevladujoč položaj na trgu. Družba Solvay je menila, da ima kot taka posebno odgovornost pri zagotavljanju ‚stabilnosti' trga. Družba CFK je bila razmeroma majhna proizvajalka sode, vendar je prostovoljno sodelovala pri tajnem dogovarjanju."

312 Poleg tega je v točki 65 izpodbijane odločbe navedeno:

„Kršitev je bila storjena namerno in obe stranki sta se morali dobro zavedati očitne nezdružljivosti svojih sporazumov s pravom Skupnosti."

313 V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da Komisija ni obrazložila, zakaj je njen položaj na zadevnem trgu opredelila kot prevladujoč, je treba navesti naslednje.

314 Pojem prevladujočega položaja se v skladu s sodno prakso nanaša na položaj, v katerem ima subjekt gospodarsko moč, ki mu omogoča, da na upoštevnem trgu ovira ohranitev učinkovite konkurence, s tem da ima možnost, da ravna večinoma neodvisno od konkurentov, svojih strank in nazadnje tudi potrošnikov. Ne glede na to, ali gre za posamični ali skupni subjekt, lahko tako neodvisnost uživa subjekt z več kot 50-odstotnim tržnim deležem (sodba Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2003

v združenih zadevah Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, T-191/98, od T-212/98 do T-214/98, Recueil, str. II-3275, točki 931 in 932).

315 Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da „je bila [tožeča stranka] glavna proizvajalka s skoraj 60-odstotnim deležem celotnega trga Skupnosti“ (točka 18 obrazložitve) in da je imela „52-odstotni tržni delež v Nemčiji“ (točka 22 obrazložitve).

316 Zato je treba zavrniti očitek, da prevladujoč položaj tožeče stranke v izpodbijani odločbi ni bil obrazložen.

317 Dalje, tudi če se domneva, da tožeča stranka uveljavlja vsebinski tožbeni razlog v zvezi z neobrazložitvijo prevladujočega položaja, je ta nedopusten. Tožeča stranka namreč navaja samo naslednje:

„Splošno sodišče napotuje na navedbe iz tožbe zoper odločbo v zadevi na podlagi člena 82 ES, ki jo je takrat vložila v zvezi z neobstojem prevladujočega položaja na upoštevnem(-ih) trgu(-ih) natrijevega karbonata. Tožeča stranka zadevne strani te tožbe prilaga vlogi.“

318 Da bi bila tožba dopustna, morajo biti v skladu s sodno prakso Splošnega sodišča za zagotovitev pravne varnosti in dobrega delovanja sodstva bistveni pravni in dejanski elementi, na katerih temelji, v besedilu tožbe pregledno in razumljivo vsaj povzeti. Čeprav je lahko to besedilo glede posebnih vprašanj podprto in dopolnjeno s sklicevanjem na odlomke dokumentov, ki so priloženi, splošno sklicevanje na druga pisanja, tudi če so priložena k tožbi, ne more nadomestiti pomanjkanja bistvenih

elementov v tožbi. Poleg tega Splošno sodišče v prilogah ni dolžno iskati ter prepoznavati razlogov in trditev, ki bi jih lahko štelo za podlago za tožbo, ker imajo priloge le dokazno in pomožno funkcijo. Taka razlaga člena 44(1)(c) Poslovnika se nanaša tudi na pogoje dopustnosti replike, ki je v skladu s členom 47(1) navedenega poslovnika namenjena dopolnitvi tožbe (zgoraj v točki 25 navedena sodba Splošnega sodišča PVC II, točki 39 in 40).

319 V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da v izpodbijani odločbi ni dokazano, da je bila domnevna kršitev storjena namerno in da v tej točki ni obrazložena, veljajo naslednje ugotovitve.

320 Da se lahko kršitev pravil o konkurenci iz Pogodbe ES šteje za namerno, v skladu z ustaljeno sodno prakso ni nujno, da se je podjetje zavedalo omejevanja konkurence, ampak zadostuje, da ni moglo prezreti, da je bil cilj njegovega ravnanja omejevanje konkurence, in ni pomembno, ali se je podjetje zavedalo ali ne, da krši člen 81 ES (glej zgoraj v točki 280 navedeno sodbo Brasserie nationale in drugi proti Komisiji, točka 155 in navedena sodna praksa).

321 Tožeča stranka ob upoštevanju te sodne prakse in na podlagi obstoja sporazuma o delitvi trga ni mogla prezreti, da je cilj zadevnega sporazuma omejevanje konkurence, zato je bila kršitev storjena namerno.

322 Ugotoviti je še treba, da je izpodbijana odločba glede tega dovolj obrazložena. Komisija je namreč v točkah 57 in 58 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je bil cilj zadevnega sporazuma omejevanje konkurence in da „je bil njegov očitni namen ustvariti razmere umetne stabilnosti trga“. Poleg tega je v točki 65 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da sta se morali obe stranki dobro zavedati očitne nezdružljivosti sporazumov s pravom Skupnosti.

323 Zato je Komisija izpodbijano odločbo pravno zadostno obrazložila.

324 Dodati je še treba, da je izključeno, da bi lahko tožeča stranka v manjkajočih podspisih našla koristne elemente za obrambo v teh točkah.

325 Ker je bil obstoj prevladujočega položaja tožeče stranke ugotovljen predvsem na podlagi njenega tržnega deleža, ni razlogov za domnevo, da bi lahko tožeča stranka v manjkajočih podspisih odkrila dokumente, na podlagi katerih bi izpodbijala trditev, da ima prevladujoč položaj na trgu natrijevega karbonata (glej v tem smislu zgoraj v točki 17 navedeno sodbo ICI II, točka 61).

326 Še več, v zvezi z dejstvom, da je bila kršitev namerna, je izključeno, da bi lahko tožeča stranka v izgubljenih spisih našla dokumente, ki bi koristili njeni obrambi, saj ni nujno, da se podjetje zaveda kršitve člena 81 ES.

327 Zato je treba tretji tožbeni razlog zavrniti.

Četrti tožbeni razlog: obstoj olajševalnih okoliščin

328 Četrti tožbeni razlog je razdeljen na dva dela, ki se nanašata na sodelovanje tožeče stranke s Komisijo in na neobstoj vpliva na konkurenco.

Prvi del: sodelovanje tožeče stranke s Komisijo

329 Tožeča stranka trdi, da je pri preiskavi sodelovala med obiski Komisije v njenih prostorih in odgovarjala na zahteve za informacije.

330 Člen 11 Uredbe št. 17 z naslovom „Zahteve za informacije“ določa:

„4. Zahtevane informacije predložijo lastniki podjetij ali njihovi zastopniki in pri pravnih osebah, družbah ali firmah oziroma združenjih, ki niso pravne osebe, za zastopstvo ali po zakonu ali njihovem statutu pooblaščene osebe.

5. Kadar podjetje ali podjetniško združenje ne predloži zahtevanih informacij v roku, ki ga določi Komisija, ali predloži nepopolne informacije, Komisija zahteva predložitev informacij z odločbo. Ta natančno določa, kakšne informacije se zahtevajo, in primeren rok za predložitev ter navaja kazni, predvidene v členu 15(1)(b) in členu 16(1)(c), in pravico, da odločbo pregleda Sodišče.“

331 V skladu z ustaljeno sodno prakso sodelovanje pri preiskavi, ki ne presega obveznosti, ki jih imajo podjetja na podlagi člena 11(4) in (5) Uredbe št. 17, ne upravičuje znižanja globe (sodbi Splošnega sodišča z dne 10. marca 1992 v zadevi Solvay proti Komisiji, T-12/89, Recueil, str. II-907, točki 341 in 342, in z dne 18. julija 2005 v zadevi Scandinavian Airlines System proti Komisiji, T-241/01, ZOdl., str. II-2917, točka 218). Po drugi strani je tako znižanje upravičeno, če je podjetje poslalo informacije, ki presegajo tisto, kar lahko Komisija zahteva na podlagi člena 11 Uredbe št. 17 (sodba Splošnega sodišča z dne 9. julija 2003 v zadevi Daesang in Sewon Europe proti Komisiji, T-230/00, Recueil, str. II-2733, točka 137).

332 Vendar tožeča stranka v obravnavanem primeru trdi samo, da je odgovorila na zahteve za informacije, ki so ji bile poslane. Ker tako ravnanje spada med obveznosti tožeče stranke, ne more biti olajševalna okoliščina.

333 Glede domnevnega sodelovanja tožeče stranke s Komisijo med obiski v njenih prostorih je treba navesti, da tudi to ravnanje spada med obveznosti podjetja in ne more biti olajševalna okoliščina.

334 Zato je treba prvi del četrtega tožbenega razloga zavrniti.

Drugi del: neobstoj vpliva na konkurenco

335 Tožeča stranka trdi, da bi morala Komisija upoštevati, da domnevni sporazum ni vplival na konkurenco, saj se je nanašal na majhne količine.

336 V zvezi s tem zadostuje navedba, da za sporazum med tožečo stranko in družbo CFK, ki je leta 1987 obvladovala 16,57 % nemškega trga, ni mogoče šteti, da se je nanašal na majhne količine (glej točki 218 in 219 zgoraj).

337 Zato je treba trditev tožeče stranke, ki nima dejanske podlage, zavrniti.

338 Ker posledično ni mogoče sprejeti drugega dela četrtega tožbenega razloga, je treba četrti tožbeni razlog zavrniti.

Peti tožbeni razlog: nesorazmernost globe, zlasti glede na pretečeni čas

339 Tožeča stranka meni, da bi morala Komisija upoštevati dejstvo, da je od prenehanja domnevne kršitve preteklo enajst let. Tožeča stranka se sprašuje o „aktualnosti“ kaznovalnosti in odvračilnosti globe, če je svojo poslovno politiko uskladila z zahtevami Komisije. Prav tako ne razume, kako bi lahko pojasnili odvračilnost globe za tretja podjetja.

340 V zvezi s tem je treba navesti, da je Komisija upravičeno menila, da je kršitev, očitana tožeči stranki, „resna“. V točki 62 obrazložitve izpodbijane odločbe je med drugim navedla, da sporazumi o delitvi trgov že glede na značilnosti zelo omejujejo konkurenco in da so v obravnavanem primeru stranke medsebojno konkurenco omejevale z mehanizmom ustvarjanja umetnih razmer stabilnosti trga.

341 Zato je lahko Komisija tožeči stranki upravičeno naložila globo.

342 Zgolj informativno je treba navesti, da Smernice o načinu določanja glob, ki v obravnavanem primeru sicer niso upoštevne, določajo, da pri „resnih“ kršitvah predvideni izhodiščni zneski za izračun globe znašajo od 1 do 20 milijonov EUR.

343 Glede pretečenega časa – iz proučitve prvega tožbenega razloga izhaja, da je Komisija v obravnavanem primeru upoštevala določbe Uredbe št. 2988/74 in načelo razumnega roka. Zato Komisiji ni mogoče očitati, da je odlašala s sprejetjem izpodbijane odločbe.

344 Dalje, iz sodne prakse izhaja, da mora Komisija pri določitvi zneska glob zaradi kršitve konkurenčnega prava upoštevati ne le težo kršitve in posebne okoliščine zadevnega primera, ampak tudi okoliščine, v katerih je bila kršitev storjena, in zagotoviti njen odvračilni učinek, zlasti za kršitve, ki škodijo uresničevanju ciljev Skupnosti (zgoraj v točki 290 navedena sodba Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 106, in sodba Splošnega sodišča z dne 5. aprila 2006 v zadevi Degussa proti Komisiji, T-279/02, ZOdl., str. II-897, točka 272).

345 Zato globa, tudi če se vnovič naloži po preteku določenega časa, ne more izgubiti kaznovalnosti in odvračilnosti, če se dokaže, da je zadevno podjetje kršilo konkurenčno pravo, zlasti z resno kršitvijo kot v obravnavanem primeru.

346 Zato je treba peti tožbeni razlog zavrniti.

347 Glede na navedeno je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično v delu, v katerem je nepravilno navedeno, da je kršitev potekala nekje od leta 1987 do konca leta 1990.

348 Posledično je treba znesek globe, naložene tožeči stranki, določiti na 2,25 milijona EUR.

Stroški

349 V skladu s členom 87(3) Poslovnika lahko Splošno sodišče odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške, če uspe samo deloma.

350 V obravnavanem primeru so bili predlogi tožeče stranke razglašeni za delno utemeljene. Splošno sodišče meni, da je bila z odločitvijo, da tožeča stranka nosi tri četrtine svojih stroškov in tri četrtine stroškov Komisije ter da Komisija nosi četrtino svojih stroškov in četrtino stroškov tožeče stranke, opravljena pravilna presoja okoliščin tega primera.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE

razsodilo:

1. **Člen 1 Odločbe Komisije 2003/5/ES z dne 13. decembra 2000 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] (Zadeva COMP/33.133 – B: Natrijev karbonat – Solvay, CFK) se razglasi za ničen v delu, v katerem je ugotovljeno, da je družba Solvay SA leta 1990 kršila določbe člena 81 ES.**

2. **Znesek globe, naložene družbi Solvay, znaša 2,25 milijona EUR.**

3. V preostalem se tožba zavrne.

4. Tožeča stranka nosi tri četrtine svojih stroškov in tri četrtine stroškov Evropske komisije.

5. Komisija nosi četrtino svojih stroškov in četrtino stroškov tožeče stranke.

Meij Vadapalas Dittrich

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 17. decembra 2009.

Podpisi

Stvarno kazalo

Dejansko stanje . . . . . II - 4794

Postopek . . . . . II - 4804

Predlogi strank . . . . . II - 4809

Pravo . . . . . II - 4810

1. Predlogi za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe . . . . . II - 4810

Prvi tožbeni razlog: potek časa . . . . . II - 4811

Prvi del: napačna uporaba pravil o zastaranju . . . . . II - 4811

– Trditve strank . . . . . II - 4811

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4813

Drugi del: kršitev načela razumnega roka . . . . . II - 4818

– Trditve strank . . . . . II - 4818

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4820

Drugi tožbeni razlog: kršitev postopkovnih pravil . . . . . II - 4825

Prvi del: kršitev načela kolegialnosti . . . . . II - 4826

– Trditve strank . . . . . II - 4826

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4827

Drugi del: kršitev načela pravne varnosti . . . . . II - 4829

– Trditve strank . . . . . II - 4829

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4830

Tretji del: kršitev pravice tožeče stranke do vnovičnega zaslišanja . . . . . II - 4833

– Trditve strank . . . . . II - 4833

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4835

Četrti del: neizvedba novega posvetovanja s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje . . . . . II - 4837

– Trditve strank . . . . . II - 4837

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4838

Peti del: nepravilna sestava Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje . . . . . II - 4840

– Trditve strank . . . . . II - 4840

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4840

Sedmi del: kršitev načel nepristranskosti, dobrega upravljanja in sorazmernosti . . . . II - 4841

– Trditve strank . . . . . II - 4841

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4842

Tretji tožbeni razlog: neobstoj vpliva na trgovino med državami članicami . . . . . II - 4843

Trditve strank . . . . . II - 4843

Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4845

Četrti tožbeni razlog: kršitev pravice do vpogleda v spis . . . . . II - 4848

Prvi del: dejstvo, da so bili med dokumenti iz spisa, pregledanimi v okviru ukrepov procesnega vodstva, dokumenti, ki bi koristili obrambi . . . . . II - 4850

– Trditve strank . . . . . II - 4850

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4851

Drugi del: dejstvo, da tožeča stranka ni imela celovitega vpogleda v spis . . . . . II - 4852

– Trditve strank . . . . . II - 4852

– Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4853

2. Predloga za razveljavitev ali znižanje globe . . . . . II - 4859

Prvi tožbeni razlog: napačna presoja teže kršitve . . . . . II - 4859
Trditve strank . . . . . II - 4859
Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4860
Drugi tožbeni razlog: napačna presoja trajanja kršitve . . . . . II - 4864
Trditve strank . . . . . II - 4864
Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4865
Tretji tožbeni razlog: Komisija je napačno upoštevala obteževalne okoliščine . . . . . II - 4869
Trditve strank . . . . . II - 4869
Presoja Splošnega sodišča . . . . . II - 4870
Četrti tožbeni razlog: obstoj olajševalnih okoliščin . . . . . II - 4873
Prvi del: sodelovanje tožeče stranke s Komisijo . . . . . II - 4874
Drugi del: neobstoj vpliva na konkurenco . . . . . II - 4875
Peti tožbeni razlog: nesorazmernost globe, zlasti glede na pretečeni čas . . . . . II - 4876
Stroški . . . . . II - 4878